do videret̃ cũ angelis ⁊ alijs btis ꝙ tan
ta bona fecerunt ⁊ faciunt viatoribꝫ. ab
eis ſibi nullã reuerẽtiã exhiberi. ꝓpter
qđ merito a nobis mortalibꝫ venerãdi
ſunt. Quinto ꝓpter eoꝝ dignitatẽ. q̇a
ſunt Reges ⁊ Regine regni celeſtꝫ. Vñ
in ps̄ de quolibet ſancto dicit̃ Poſuiſti
dñe ſuper caput eius coronã de lapide
p̃cioſo ⁊c̃. Si Reges terreni honoran/
di ſunt h̄ in terris: multo amplius Re/
ges celeſtes. qui iam poſſident regnum
celi cũ aĩa. poſt reſurrectionẽ cũ corpore
et aĩa. cũ chr̃s dicet eis vt h̄r Matthi
xxv. Venite bñdicti pr̃is mei. poſſide/
te regnum.

De q̃rto precep.

Honora patrem ⁊ matrẽ. In q̊ precepto ſƺ Augꝫ implicat̃ oĩs actus beniuolentie proximo im
pendendus ſiue ex debito naturał obli
gatõis. ſicut in honore qui debet̃ patri
naturali. ſiue ex debito charitatis. ſicut
alij actus pietatis qui ex charitate ꝓxi/
mo impendunt̃. ¶ Sciendũ ꝙ h̄
p̃ceptũ trãſgrediunt̃ ſex genera hoim.
Et ſunt p̄mi q̇ verecundant̃ de ſuis pa
rentibꝫ ⁊ eis ſeruire ꝯtemnunt. qđ eſt ꝯ̄
p̃ceptum dei. qꝛ tenemur humiliter ⁊ re
uerenter ſeruire parentibꝫ nr̃is tota vir
tute corpis nr̃i Ut ſi debiles ſunt. ipos
corpaliter portemꝰ. ⁊ eis manualit̃ ſer/
uiamus. Item ſi ceci ſũt ꝙ eis ducatũ
p̄beamꝰ. et eoꝝ quaſcũqꝫ infirmitates
leuiter tractando. Vñ Eccĩ. vij. Ho/
nora patrẽ tuũ. et gemitus matris tue
ne obliuiſcaris. Memento q̄m niſi per
illos natus nõ fuiſſes Tria eñi nobiliſ/
ſima in parentibꝫ nr̃is accepimꝰ. ſ. eſſe.
nutrimentũ. et doctrinã. quoꝝ nullum
eis ſufficiẽter recompenſare poſſumus.
Vñ Ariſtꝫ. ix. eth. Magr̃is. dijs. ⁊ pa/
rentibꝫ non p̄t reddi equiualens Ergo
deo. q̇ nos creauit. Magiſtris. q̇ nos
docuerũt. Parẽtibus q̇ nos genuerũt.
non poteſt fieri ꝯdigna recompenſatõ.
Ergo q̇libet nr̃m ꝑpendere deberet cũ
q̃nto labore educatus eſt. et cũ q̃nta ſo/
licitudine ⁊ inquietudine ⁊ dolore nutri
tus et genitus ſit. Vñ Tobie. iiij. Ho
norem habebis matri tue oĩbus diebꝰ
vite tue Memento quãta ꝑpeſſa ſit in
vtero ſuo ꝓpter te. Sic q̇libet p̄r debe/
ret puerũ ſuũ ad hoc tenere ⁊ eũ iforma
re vt mr̃em honoraret ſicut Tobias in
formauit filiũ ſuũ. Et ſili mõ q̇libet mr̃
deberet puerũ ſuũ ad hoc tenere vt pa/
trem ſuũ in reuerẽtia h̄ret. ¶ Scđi ſũt
q̇ in corde ſuo odiũ portant ꝯ̄ parẽtes:
cũ tñ quilibet ex corde tenet̃ diligere pa
rentes. Quod eſt ꝯ̄ illos q̇ mortẽ parẽ/
tibus ſuis optãt vt hereditatẽ ꝑcipiãt
vt ſine rep̄henſione ſ͛m motũ ꝓprie vo/
luntatis viuãt. qđ valde eſt rep̄henſibi
le ⁊ graue peccatũ. Quod ſic ꝓbat̃ Si
eñi ſ͛m Joannẽ qui dicit. i. Jo. iij. ꝙ il
le qui odit fratrẽ ſuũ. homicida eſt. Itẽ
alibi dicit. Qui nõ diligit fratrem. ma/
net in morte. Hoc intelligit̃ de quolibꝫ
ꝓximo. Quid tũc de illo dicendũ eſt q̇
parentes ſuos odit quos plus diligere
tenet̃. ¶ Querit̃ vtꝝ filij plus diligunt
parentes. vel ecõuerſo. Rñdet̃ ꝙ parẽ
tes plus diligũt ſuos filios. Vñ Ariſ:
viij. eth. Parentes plus amãt filios q̄ꝫ
ecõuerſo. eo ꝙ magis ſciũt parentes q̄ꝫ
filij ꝙ ex eis geniti ſũt. Hoc tñ intelligẽ
dũ eſt naturaliter. quod etiã eſt veꝝ cõ
muniter. licet q̇ñqꝫ fallat. Ergo merito
parentes diligẽdi ſũt viceverſa a filijs.
Vñ Baſilius Parẽtes nr̃os vt ꝓpria
viſcera diligamꝰ. ¶ Tertij. qui duris ⁊
aſperis v͛bis cũ parentibꝫ ꝯtendunt.
quod eſt ꝯ̄ p̃ceptũ ꝙ quilibet blandis
v͛bis reſpondere debet parẽtibꝫ ſuis. ⁊
eoꝝ rep̄henſiones ⁊ correctõnes patien
ter ⁊ humilit̃ ſuſtinere: Quod eſt cõtra
illos qui parentibꝫ maledicũt. et ex hoc
diuinam maledictionẽ incurrũt. Exođ
. xxi. et Leuitꝫ. xx. Qui maledixerit p̄ri
vel mr̃i. morte moriat̃. Mꝫ tales qui ſic

dure ꝛ ꝯtemptibilr̃ cū parentibꝫ loquū
tur in hoc grauiter delinquunt. hoc pn̄t
aduertere ex dictis ipſius xp̄i in euange/
lio vt habet̃ Matth. v. Qui dixerit fra
tri ſuo fatue: reus erit gehenne ignis. h̄
intelligit̃ ꝯfundēdo: dehoneſtando: de
ridendo vel paruipendēdo frēm. O q̄ꝫ
tunc reus erit qui p̄rem ſuū antiquū fa/
tuū nominat vl̃ ei maledicta ꝟba impro
perat. Vn̄ Eccle. iij. q̄ꝫ male fame eſt q̄
derelinquit p̄rem ꝛ eſt maledict⁹ a deo q̄
exaſperat mr̄em. ¶ Quarti qui parenti
bus in neceſſarijs non ſubueniūt cū ta/
men quilibet tenetur neceſſaria vite mi/
niſtrare ſuis parentibꝫ cū degent Et ad
h̄ tenemur ꝑpter ſcd̄m donū qd̄ ab ipis
recipim⁹ naturale videlicet nutrimentū
in hoc filij non pn̄t reddere equalē: q2
parentes nutriuerunt filios de ſua car/
ne ꝛ ſubā ꝓpria. Filij aūt nutriunt parē
tes de ſubā aliena. Et ideo filij q̄ paren/
tibꝫ in neceſſitate non ſubueniūt: peccāt
mortaliter: ſicut ꝛ iſti q̄ moleſtant eos in
iurijs. vt pꝫ ꝑ glo. Exodi. xx. que dicit
q̄ hoc p̄cipitur q̄ filij honorent parētes
officio pietatis ipis videlꝫ in eoꝝ neceſ/
ſitatibꝫ ſubueniendo: ꝛ ipis beneficētiā
exhibendo. Vnde Eccle. 4. Elemoſy
na p̄ris nō erit in obliuione. Et poſſu⁹
ad hoc vti exemplis inter que p̄cipuum
eſt exemplū xp̄i: qui cū eſſet in anguſtia
paſſionis: tn̄ non ē oblit⁹ mr̄is ſue: imo
curā ipius habuit ꝛ ioanni eā cōmēda/
uit: vt h̄r iohis. xix. Etiāꝫ ipa irrōnalia
aīalia de hoc nobis dant exemplū. Di/
citur em̄ de grue q̄ cū pat̄ ꝛ mat̄ ei⁹ de/
pilati ſūt: filij querunt neceſſaria donec
pilos habeant vl̃ vſqꝫ moriant̃. ¶ Itez
ad oſtendendū q̄ debem⁹ parentibꝫ ſub
uenire qn̄ ſunt ſenectute cōfecti: oſtendi/
tur exemplo ciconiarum: de q̄bꝫ legit̃. q̄
qn̄ ciconie ſeneſcunt filij parētes ſuos in
nidos ponūt ꝛ velut infātes iuxta pect⁹
ſuū collocant fouent ꝛ nutriūt. Solivul
tures parentes ſuos fame mori permit/
tunt. Itē valde ingrat⁹ videt̃ eſſe q̄ pa/
rentibus ſuis non prouidet: q̄ndo ipſi
ſibi ꝑpis non poſſunt prouidere: cuꝫ ipſi
ſibi prouiderint in puericia eius quādo
ipe ſibi ꝓuidere nō potuit. Ideo dicitur
Ephe. 6 Filij reddite vicē parētibꝫ vr̄is
ꝛ hoc eſt acceptū corā deo. Vn̄ exēplū
ſcribit Valeri⁹ vbi oſtendit q̄ debem⁹
parētibꝫ ſubuenīe qn̄ ſunt in neceſſitate
poſiti. Recitat em̄ q̄ quedaꝫ mlĩer no/
bil̃ ob qd̄dā flagitiū fuit morti adiudi/
cata: noluit tn̄ eā iudex cōburere vl̃ alia
morte publica eā punire: ꝓpt̃ honorem
parētele: ſꝫ incluſa eſt carceri vt ibi fame
periret. Filia ꝟo eius q̄ erat nupta de li
centia iudicis eā quotidie in carcere viſi/
tauit: ꝑus tn̄ diligent̃ ꝑſcrutabat̃ ne alī
quid comeſtibile ſibi afferret. Illa vero
extracto vbere ſingulis diebꝫ lacte ꝓprio
mr̄em alebat Cū ꝟo iudex miraret̃ q̄ tā
to tp̄e ſupuiueret: reptū eſt ei⁹ qd̄ fiebat a
filia. Tūc iudex pietate mot⁹: filie mr̄eꝫ
donauit. ¶ Quinti q̄ ſunt parentibꝫ ſu/
is inobediētes. Quia quilibet tenet̃ ho
norare p̄rem ꝛ mr̄em ipis in his que ad
bonū ſuū ꝛ ad ſaluteꝫ pertinet obediēdo
Et ad hoc tenet̃ fili⁹ rōne tertij doni qd̄
a parentibꝫ accepit: videlꝫ ſalutarem in
formatōeꝫ ꝛ doctrinā. Ad hoc nos xp̄s
ꝓprio exemplo inducit qui ſuis parentī
tibꝫ ſubdit⁹ fuit: vt pꝫ Luce. ij. vbi d̄r q̄
erat ſubditus illis Ergo quilibet debet
obedire parentibus in licitis. ſcꝫ quan
do aliq̄d iubent qd̄ bonū eſt ꝛ ad ſalutē
anime: vt ad miſſam ꝛ ad eccleſiā ire: et
verbum dei audire: vel tacere vl̃ ſedere
vl̃ dormitum ire: vel ſurgere: ꝛ ſic d̄ ali/
is licitis Vel quando prohibēt pueris
aliquod malum ſicut non chorizare vel
ludere: vel de domo de nocte nō exiē vl̃
ad aliquem locum inhoneſtum non ac/
cedere ꝛ ſic de alijs. Et quādocūqꝫ ali/
quis ſcienter ꝛ pertinaciter contra prece
ptum aliquod predictoruꝫ facit: peccat
mortaliter. ¶ Sexti qui parentum ſu/
orum defunctorum obliuiſcuntur ꝛ nō
ſubueniunt: cum tamē quilibet tenetur

liberare ſiue ſubuenire animabus parē/
tum ſuorum poſt hāc vitam: eorum ani
mas miſſis ⁊ elemoſynis ⁊ orationibus
de purgatorio liberādo. Et filij cōtra
rium facientibus conqueruntur paren/
tes. Unde Iob. Quare me perſequimi
ni: ⁊ carnibus meis ſaturamini? Et me
rito. Nonne qui multa bona a p̄re ſuo
accepiſſet ſcilꝫ ducentos vel quadringē/
tos florenos: ⁊ videret eum in anguſtia
vel in paupertate eſuriētem: ſitientem:
nudum: ⁊ ſibi in nullo ſubueniret cū ta/
men bene poſſet: merito infidelis eſſꝫ cē
ſendus. Sic et ſimilit̄ in propoſito iſta
ſex iam dicta tenentur filij parentibus
ſuis.

Q̃uo mali filij puniunť. B

FIliorum cor perforatur quintu
plici haſta diuine vltionis ꝙ ſu/
os parentes perturbant vel eo/
rum indigentias nō ſubleuant: aut eo/
rum mandatis pertinaciter recalcitrāt.
¶ Prima eſt rerum temporaliū ſubtra
ctio: nam diuino iuditio digne talibus
infortunia rerum eueniunt: qui ſuis pa
rentibus contra diuinum preceptuꝫ in
ſuis indigentijs non ſuccurrunt. Ergo
tales mali filij ſepe ⁊ frequēter depaupe
rantur ⁊ diuitijs ſuis priuantur: et ſem/
per habebunt infortunia in temporali/
bus rebus: ⁊ hoc meruerunt in parēti/
bus: quia tales filij quandoqꝫ captiuā/
tur vel etiam quandoqꝫ ſpoliantur a ra
proribus. Uel etiaꝫ quādoqꝫ bona eo
rum igne comburuntur ⁊ ſic de alijs in/
fortunijs. ¶ Secūdo puniūtur in filijs
proprijs et hoc dupliciter. Primo quia
ipi filij quandoqꝫ eis moriūť ꝓpter inho
norationem parentum. Exemplum in
ceſario de illo qui inhonorauit matrem
ſuam ⁊ filij eius omnes in breui defun/
cti ſunt. Secundo ſi filij ſuperuixerint:
tunc quandoqꝫ cōtingit vt talis in ſua
ſenectute filios ſibi duros inueniat. Et
hoc multotiens iuſto dei iuditio ꝑmit/
titur. Unde legitur ꝙ quidam paťfa/
milias totam hereditatem ſuaꝫ dimiſit
filio ſuo. filius vero ille primo benigne ſe
habuit erga patrem. ſed poſt expulit eū
a thalamo ſuo volens thalamū ſibi ha
bere ⁊ vxori ſue Et ad vltimum fecit ſibi
lectum fieri poſt oſtium: ⁊ cuꝫ hyems
eſſet ⁊ ſenex pater frigore grauaretur. qꝛ
filius abſtulerat ſibi bonum cooperto/
rium. ipe rogauit filium filij vt rogaret
ꝑ eo ꝙ dareť ei aliquid ad tegēdum ſe.
Puer aūt vix obtinuit duas vlnas bu/
relli a patre ſuo ad opus aui ſui. Et cuꝫ
alie due remanēnt: puer flendo rogauit
eum vt ſibi eas daret. Qui fletib⁹ illius
victus: cū q̄reret q̄d inde faceret? Filius
reſpōdit. Seruabo illas quouſqꝫ talis
ſis qualis ⁊ pater tu⁹: nec dabo tibi am
plius ſicut tu modo non vis dare patri
tuo. ¶ Tertio puniuntur in corpore ꝓ
prio: quia quādoqꝫ tales filij incurrunt
cecitatē. Unde Hieronymus ſuper il/
lo verbo Honora patrem ⁊ matrē. De
retur cecitatꝫ ſue ſubire ſupplicium qui
parentum vultum toruo viſu deſpexit ⁊
elatis oculis leſerit pietatem Item qū/
qꝫ īcurrunt claudicationem ariditatem
⁊ infirmitates diuerſas: quia non fuie/
runt parentibus cum corpore quod ab
eis receperunt ¶ Quarto quādoqꝫ pu
niuntur per abbreuiationem tempora/
lis vite. Nā ſicut premium parētes ho/
norantium eſt vite longeuitas. vt patet
Eccleſiaſtꝫ. iij. Qui honorat patrē ſuū:
vita viuet longiori. Sic a ſenſu contra/
rio ipſos dehonorantium eſt vite breui
tas: quia plurimi tales filij proteruiim
prouiſa ⁊ ſubitanea morte moriuntur.
Unđ pš. Subito defecerunt: perierť
propter iniq̄tatem ſuam ¶ Quinto pu
niuntur eterna morte. hoc malum eſt ſu
per omne malum. Unđ glo. ſuper illđ
Exo. xxi. Qui maledixerit patri vł ma
tri: morte moriatur: dicit ꝙ morieť mor/
te eterne damnationis. Nec miruꝫ ſi ta/
les reputantur indigni vita eterna: qui
etiam reputātur indigni hac vita pena

lit miſera: que eis diuino iudicio repen/
tine ſubtrahitur: cum tamē alijs pecca
toribus vita ad penitentiam cōcedatur
Et ex hoc pōt rationabiliter colligi q̄n/
tus ſit reatus tranſgreſſionis illiꝰ quar/
ti precepti: quia contra hoc preceptum
peccantes eximuntur a ſentētia pietatꝫ
ipſius dei: que dicitur de ceteris pecca
toribus. Nolo mortem peccatoris ẞ ⁊c̄
De iſtis aūt propter repētinam mortez
qua plectuntur per diuinam ſententiaz
dici poterit econtrario. Nolo vitam pec
catoris ſcilicet hoc preceptum tranſgre/
dientis: ſed vt repente moriatur ⁊ etnali
ter puniatur. Exemplum ꝙ grauiť pu
nit deus filios impios Quidam diues
fuit qui cum vxore ſua ceſſit omnibꝰ bo/
nis vnico eius filio. vt ille duceret ſpon
ſam ditiorem. filius autem fideliter pro
miſit patri ⁊ matri ꝙ abundanter q̄ꝫ diu
viuerent eis prouideret. Seperatiꝫ ita/
q̄ꝫ patre ⁊ matre habitātibus: primo ſa
tis abundāter prouidit filiꝰ ipſorum ip
ſis. Tandem cum deſponſaſſet quan/
dam iuuēculam clauſit viſcera pietatis
⁊ nimis eis tenuiť procurauit Quodaꝫ
die dominico vidit mater carnes ferri in
domū filij. Et dixit mater marito. Diu
eſt ꝙ parum de carnibus comediſtꝫ. ite
hodie ad domum filij noſtri ⁊ inuenietꝫ
ibi bonam aſſaturam Tempore igitur
prandij pater venit pulſans ad oſtiū: ſta
timq̄ꝫ filius impijſſimus aſſaturaꝫ quā
iam ad comedendū in parteſ diuiſerat
abſcondit. Intrante autem patre inter/
rogauit filius quid vellet? Reſpōdit pa
ter. Volebam hic prandere putans ẞ
aliquid bonum paratum eſſe Ait filius
Vides quid habemꝰ: accipe duos de/
narios: ⁊ eme tibi ⁊ matri mee q̄ꝺ come
datis. Exeunte patre: oſtium clauſuꝫ ē
⁊ aſſatura reportata: cuius fruſtrum cū
ad comedendum ori applicaret: verſum
eſt in bufonem: ⁊ inſiliens in facieꝫ eius
ſic ei adheſit vt pedes ſuperiores cū dua
bus maxillis vna caro fieret ⁊ reliquum

corpus corā ore ipſius dependeret Sta
timq̄ꝫ vocato p̄ſbytero p̄ſentatus eſt ar/
chiepō peccatū ſuum confitens ⁊ rē ge/
ſtam ꝑ ordinem narrans. Archiepꝰs au
tem ei ꝑ penitentia iniūxit vt iret ad om
nes maiores villas ⁊ ciuitates francie. ⁊
conuocatis iuuenibus ⁊ pueris factum
narraret ne quiſq̄ꝫ auderet de cetero pa/
rentes ꝯtemnere: ſed ſicut p̄cepit domi/
nus in quarto p̄cepto honorare. Eo tē
pore frater Joannes de magno ponte
ordinis p̄dicatorum vidit illum pariſiꝰ
cū multis pueris ⁊ hoībus. ¶ L

¶ Parentes tenenť ſex filijs ſuis.

Sequitur videre que parentes te
nentur filijs. Pro quo ſcienduꝫ
ꝙ parentes tenentur ſex filijs.
Primo debent eos ad hoc inducē vt of
ferant deo innocentiam ⁊ puritateꝫ ſuā
cum pueris innocentibus qui ſanguinē
ſuum propter chriſtum fuderunt. ⁊ hoc
fit quando filij in pueritia incipiūt deo
ſeruire. Threñ. iij. Bonū eſt viro cum
portauerit iugum domini ab adoleſcē/
tia ſua. Et hoc ideo: quia bonitas infi/
giť in cor pueri quod habet tenerū ſub/
iectum. Unde dicit Ariſto. ꝙ aīa pueri
eſt tanq̄ꝫ tabula in qua nihil eſt depictū
vel ſcriptum: tamē apta depingi Et er
go quicquid primitus receperit in ſe pu
er ad hoc ſemper poſtmodum inclinať
ſiue ſit bonum ſiue malum. Exemplum
reale de teſta ⁊ cipho in quem ſi p̄mitus
infunditur liquor p̄cioſus. ſ. balſamus
saporem illum ſemper tenet Si autem
primitus fetor infunditur: tunc eundeꝫ
saporē ſemper tenebit. ¶ Itē puer eſt tāq̄ꝫ
cera mollis in quam ſpecies ſigilli facili/
us imprimitur. ¶ Item eſt ſicut virgula
recens: que cito flectitur et faciliter ad
quamcunq̄ꝫ partem ¶ Item informaē
debent eos de bonis ſalutaribus: ſicut
ſunt pať noſter. ⁊ ſymbolum: ⁊ p̄cepta
dei quomodo ea ſeruare oporteat vnuꝫ
quēq̄ꝫ qui ſaluari vult. Unde Math
xix. Si vis ad vitam ingredi: ſerua mā/

data. Et in ſignū hui⁹ tunc p̄cepta ſūt
ſcripta in manibus ⁊ pedibus noſtris.
ſcꝫ ꝑ decem digitos ⁊ per decē pedicas:
ne obliuiſcamur p̄cepta dei. Iteꝫ infor/
mandi ſunt vt deum timeant: quia ſ̄m
pſal. Initiū ſapientie timor dn̄i. Unde
Iſido. Timor expellit pcc̄m: timor re/
primit vitiū. timor cautū facit hoīem at/
qꝫ ſollicitū. Un̄ etiā Bernardus in tra
ctatu de ſeptē donis Connexa ſunt qui
dem timor ⁊ religio: nec vnū manere p̄t
ſine altero: qꝛ ſine timore dei. hō non ꝑ/
ſeuerat in bono nec ſaluat᷑. Un̄ ſcp̄tū ē:
Si non inſtant᷑ in timore dei tenueris
te: cito ſubuertet᷑ dom⁹ tua Ergo ſcd̄m
Auguſtinum de v̄bis dn̄i ſ̄mone. 47.
De⁹ timend⁹ ē in publico: timend⁹ eſt i
ſecreto: cum procedis videꝛ: ⁊ cū itras
in cubiculū videris ab eo. Quia q̇cūqꝫ
deum ſemꝑ pre oculis haberet: nūquā
vel raro peccaret. Unde ſalomon bene
dicit. Beatus homo qui ſemper eſt pa
uidus. Item informandi ſunt ꝙ deum
ament ⁊ ſibi regratient᷑ de beneficijs ſu/
is: ⁊ principaliter de paſſione ſua Unō
Anſelm⁹: Fateor domine ⁊ gratias ago
quia me creaſti ad imaginē tuaꝫ: vt tui
memor ſim: te cogitem: te diligam: te in
telligam. Unde etiā Chryſo. Quicq̇d
potes debes creanti ⁊ redimenti ⁊ vocā
ti te. Quia valde eſt homī fructuoſum
⁊ deo acceptum pre alijs operibus ⁊ ſer
uitijs que exhibent᷑ deo. deuote memo/
rari paſſionis eius. Unde Albert⁹ ma
gnus ordinis predicatorum. Simplex
recordatio ſeu meditatio paſſiōis Ihu
xp̄i plus valet q̄ꝫ ſi integrum annum ie/
iunaret quis in pane ⁊ aqua vel ſi quot
tidie virgis vel flagellis cederet᷑ vſqꝫ ad
effuſionem ſanguinis: vl̄ ſi quottidie le/
geret vnum pſalterium. Item informā
di ſunt vt eccl̄iam libent᷑ viſitent. exem/
plo pueri xp̄i: qui cū eſſet duodecim an/
noꝝ aſcendit cū parentib⁹ ſuis in ihr̄lm
a nazareth: que ciuitas ſita ē in galilea.
et multū diſtat a ihr̄lm. Et ibi debent
audire miſſaꝫ ⁊ p̄cipue v̄bū dei: qꝛ v̄buꝫ
dei eſt cib⁹ aīe. Un̄ dr̄ Math. 4. Non
in ſolo pane viuit hō. ⁊c̄. Un̄ Greg. Ci
bus mentis eſt v̄bū dei. Unō canit᷑ de
ſctō Nicolao adhuc puerulo. Quecūqꝫ
de ſacris ſcp̄turis audire poterat. arma
rio pectoris recōdebat. Bonum eīn eſt
pueris cū adhuc pueri ſūt audire v̄buꝫ
dei: qꝛ ſine fructu nō cedet. Un̄ ꝓpha.
Eſa. lv. Verbū meuꝫ non reuertet᷑ ad
me vacuū. Ex his ſequit᷑ ꝙ vix vel nūq̄ꝫ
ita ꝑuerſi erūt q̇ audiūt a iuuētute v̄buꝫ
dei. ſicut illi q̇ ſic educant᷑ vt nec d̄ deo au
diāt nec quicq̄ꝫ ſalutis addiſcant: qꝛ ta/
les nihil vt cōmunit᷑ operant᷑ niſi que vi
dent ab alijs fieri. Sꝫ heu plura mala
vident q̄ꝫ bona. ergo heu in peius ꝓfi/
ciunt. Et ſciendū ꝙ quando puer talis
libenter audit v̄bū dei: ſignū eſt ꝙ deus
in eo eſt ⁊ ad deum pertinet Un̄ Iohis
8. Qui ex deo eſt: verba dei audit Sic
econuerſo quādo non p̄t de deo audire
loqui: ſignum eſt ꝙ expulit deum a ſe.
Iteꝫ ſeruiciū taliū innocentiū eſt d̄o mł
tum acceptū: qꝛ illi qui in innocētia deo
offerunt: vinū puꝝ bonū ⁊ optimuꝫ deo
offerunt. Sed inueterati dierum feces
deo offerunt reſpectu iuuenum: ꝫ tamē
deus hoc non ſpernit ex ſua miſc̄dia et
bonitate. D ¶ Item ſecūdo ſunt filij
informādi a parentib⁹ qūo ſe habere de
beant quo ad ꝓximos quibus tria te/
nētur. Primum ꝙ eos diligant ⁊ fideli/
tatem fraternam eis exhibeant. ⁊ ſi ſūt
pauperes ꝙ eis ſint miſericordes ⁊ eis
cōpatiantur in miſerijs ſuis vt cū tales
filij ſenuerint dicere poſſint cū Iob. xxi.
Ab infantia creuit mecū miſc̄dia ⁊ miſe/
ratio. Et non debent deſpicere nec de/
ridere pauperes: quia quicquid fit eis
chriſtus ſibi reputat eſſe factum. Un/
de Mathei. xxv. Quicquid vni ex mi/
nimis meis feceritis: mihi feciſtis. Ra/
tio autem quare pauꝑes nō ſūt deridē/
di: quia quilibet cogitare debet ꝙ talis
fieri poteſt ſi deus ſuper eū fieri permiſe

rit. ſcꝫ cecus claudus vꝉ leproſus Et illi
qui a iuuentute ſunt miſericordes beati
ſunt. Vnõ Mathei. v. Beati miſeri/
cordes: qm̄ ipi miſcōiam conſequent.
Et tales habebunt bonū finem vite.
Vnõ Hiero. in epiſtola ad nepotianū
Nõ memini me legiſſe mala morte mor
tuum: qui libenter opa pietatis exercu/
it. Habet em̄ multos interceſſores. ⁊ i/
poſſibile eſt preces multorum non exau
diri. Scd̄o tenentur ꝓximis vt eis dā/
na non inferant neqꝫ in rebus neqꝫ in fa
ma: quia quicunqꝫ infert ꝓximo ſuo dā
num in rebus: tenetur ad reſtitutōem: ſi
ue furando: ſiue ludendo ex auaritia: ſi/
ue alias iniuſte lucrando. Vnõ Augu
ſtinus. Peccatū non poteſt dimitti niſi
reſtituatur ablatum. Et hoc non ſoluꝫ
intelligitur de rebus in magna quātita
te: ſed etiā de paruis rebus Verbi gra
tia. Si iuiſſes ad pratum ꝓximi tui et
accepiſſes ei contra voluntatē ſuaꝫ vnū
pānum plenum cum graminibus: tūc
ſi vere peniteas tenerꝭ ſatiſfacere ſm cō/
ſilium confeſſoris: Ergo parentes īfor/
mare debent filios ne damna inferant
ꝓximis: ſiue in pratis ſiue in ſegetibus:
ſiue cum pecorib⁹: ⁊ ſic de aliȷ̄s De hac
materia quere infra ſeptimo. G. et duo
extra, ibidem. Item informandi ſunt ne
detrahāt ꝓxis denigrādo famā ꝓximi
quia tales tenentur ad reſtitutiōeꝫ ſicut
iſti q̄ habent res iniuſtas. ergo iſta duo
peccata. ſcꝫ rerum iniuſtarum ablatio ⁊
detractio magis difficulter dimittūtur.
Quia nõ ſufficit confeſſio ⁊ contritio ni
ſi fiat reſtitutio ſcd̄m poſſibilitatē hoīs.
Vnõ Hiero. Non facilis venia praua
dixiſſe de rectis. Iteꝫ tenentur ꝓximis
indulgere offenſas: vt eis de⁹ indulge/
at ſua peccata. Vnde Luce. vi. Dimit
tite ⁊ dimitteť vobis. Qui āt nõ dimit/
tit ꝓximo in corde: talꝭ non p̄t ſaluari. et
oīa bona opera ſua que interim facit nõ
ſunt a dõ accepta Vn̄. i. Iohis. 3. Qui
odit fratreꝫ ſuū: homicida eſt: ſuꝑ le ſui

ipſius ¶ Tertio informādi ſunt quō ſe
habere debeāt quo ad ſeipos. ſ. vt cor/
pus ſuum mūde teneāt ⁊ caſte viuant.
Vn̄ dixit Thobias filio ſuo. Attende
fili ab omni fornicatiōe. Et rõ hui⁹ eſt
quia om̄is fornicatio preterqꝫ in matri
monio facta: ſemꝑ eſt peccatū mortale.
Vnde apl̄s. Om̄is fornicator aut im/
mūdus nõ habet partem in regno dei.
Ergo pueri debent ſeruare ſuā virgini/
tatem vſqꝫ ad matrimoniū vt in virgi/
nitate ſimul conueniāt In ſignū huius
adam ⁊ eua quādo matrimoniū incho/
abant virgines fuerūt.. Et tales pueri
ſic caſte viuentes ducūt angelicam vitā
Vn̄ Ambro. Qui nõ nubūt ⁊ vxores
non ducunt ſicut angeli in terra ſunt.
¶ Quarto parētes tenentur filiȷ̄s dare
bonū exemplū. ⁊ hoc eſt valde vtile. vn̄
Grego. Nunqꝫ peccatores ad lamentū
penitētie redirent: ſi nulla eſſent bonoꝝ
exempla q̄ eoꝝ mentē traherent. Ergo
ꝯmuniter loquēdo quādo parētes bo/
num exemplū prebent filiȷ̄s: tūc filiȷ̄ ta/
les efficiunť magis virtuoſi. ⁊ ꝑ hoc ta/
les parētes multū merenť. Vn̄ Ceſari
us. Quātis exemplum vere humilita/
tis ⁊ ꝑfecte charitatis oſtenderis cū tan
tis ⁊ ꝓ tantis eterna premia poſſidebis
Sed heu aliqui parentes informāt fili
os ſuos ad malum verbo ⁊ exemplo: in
quo deū grauiter offendūt. Verbi gra
tia. ſicut chorizare: grauiter incedere: ⁊
deum blaſphemare. ⁊ ſic de aliȷ̄s Et ta
les rei erūt omniū peccatoꝝ illoꝝ que ex
mala informatione vel malo exemplo fi
liȷ̄ ſic addiſcunt. Ergo q̄ te ꝑ̇mitus ſuꝑ/
biam docuit: ꝑticeps erit omniū pecca/
torum illoꝝ que chorizādo vel alꝭ ſuꝑ/
be incedēdo ꝑpetrabis. ⁊ ſic de aliȷ̄s pec
catis. Item de illis parētibus q̄ veſtes
pompoſas ſuis filiȷ̄s emūt dicit Guil/
lugdunenſis. Qui filias ſuas ornāt vt
eas ad choreā mittāt q̄ſi feſtucā vngūt
vt eo meli⁹ ardeat. Itē aliq̄ parētes fa/
ciūt pueros ſuos ebrioſos potādo eos

cũ vino. Cõtra q̃ď ďt Ariſto. vi. politi.
Juuenes maxime ab ebrietate cuſtodi/
re optet Idẽ Juuenes eẽ ſine vino ẽ bo
nũ: qꝛ tales pueri poſtmodũ efficiũt bi
buli ꝛ luſores ꝛ mali hoies. q̇ bꝰ parẽtes
ſũt occaſio ꝑ ſuã malã iformatõez ꝛ exẽ/
plũ. Vñ Gregꝰ. i moralibꝫ. Tot mor/
tibꝫ q̇s dignꝰ eſt: q̃t exẽpla prauitatꝫ in
poſteros relinq̇t. O q̃t mortes meruerũt
tales: q̇ tot exẽpla mala i poſteros reliq̃
runt. ¶ E ¶ Quinto parẽtes tenent
filios corrigere. qꝛ nõ ſufficit ꝙ iforment
eos i bono. ſꝫ oportet etꝫ correctõez hr̃e
ad filios ſi excedũt. Qꝛ oia pccã q̇ filij
ꝑpetrãt ſub obediẽtia parentum. ď his
parẽtes rñdebũt i die nouiſſimo Vnď
apl̃s Ro. i. Non ſolũ digni ſunt morte
q̇ faciũt: ſꝫ etiã qui conſentiũt facientibꝫ
Ergo hic aduertite parẽtes ꝙ etiam ſi
ſancte vite eſtis tñ ꝓpt̃ filios vr̃os pote/
ſtis dãnari. Verbi gr̃a. Si pr̃ ꝛ mr̃ nũ
q̃ꝫ peccaſſent: ꝛ permitterẽt filiuz aut fi/
liaz peccare mortaliter: ꝛ eos non corri/
gunt: eternaliter cum filijs talibus dã/
nabuntur. ſicut Innocentius Gregoriꝰ
Cyrillus. Iſidorꝰ. Auguſtinꝰ: illi om/
nes concorditer dicunt de heli ſacerdo/
te vt habetur. i. Regꝫ. i. Qui audito ꝙ
filij ſui ĩhoneſte ſe habebãt in templo:
qꝛ ibi dormiebant cum vxoribus ſuis le
gitur ꝙ tepide arguebat eos. ergo ſi dã/
natus ẽ: non eſt alia cauſa niſi ꝙ nõ cor/
rexit filios ſuos. Sciẽdum ꝙ boni filij
cum mãſuetudine verborum corrigẽdi
ſunt: exemplo marie vt habetur Luc. ij
q̃ dixit ad filium ſuum ieſum Fili q̇ď fe
ciſti nobis ſic. Mali autẽ filij cum aſpe
ra virga ſunt corrigẽdi. Vñ Salomon
ꝓuer. xxiij. ďt. Noli ſubtrahere diſcipli
nam a puero. Si enim percuſſeris euz
virga nõ morietur: ꝛ aĩam eius ď infer/
no liberabis. Ergo quãdo audis pue/
rum tuum iurare ꝛ deum blaſphemare:
accipe debes virgã ꝛ eundẽ puerum be
ne diſciplinare: i hoc letificabis deuz ꝛ
btãm mariã ꝛ oẽs ſctõs: ꝛ mereberis ti/
bi ipi coronã vite eterne: cum hoc ea in/
tentione feceris: vt puer ille creatorem
ſuum amplius nõ offendat taliter blaſ
phemando vel etiam aliter peccando.
Ergo parentes nunq̃ꝫ debent maledi/
cere filijs ſuis verbis maledicis. Quia
maledicendo pueris deum grauiter of/
fendunt ꝛ pueri in hoc nihil proficiunt
et plus eis obeſt q̃ꝫ prodeſt. Exemplũ
in Ceſario de puero quem diabolus
cum corpore ꝛ aĩa abſtulit ꝓpter maledi
ctionem parentum: ꝙ amplius parẽtes
illum puerum nũq̃ꝫ viderũt. Et hoc de/
us ꝑmiſit in terrorẽ aliorum parentum
ne filijs ſuis maledicant: ſꝫ potius cum
aſpera virga corripiãt: immo maledice/
re nõ licet alicui irrationali creature in/
quantum creatura dei eſt. quia omnis
creatura dei bona eſt. vt patꝫ Geneſis
primo. Viditqꝫ deus cuncta que fece/
rat ꝛ erant valde bona. Ex iſto patꝫ ꝙ
ſi non licet equo vel aſino vel cani vel
boui vel oui maledicere: multo minus
licet hominibus maledicere. ergo nun/
q̃ꝫ aliq̇s alicui homini debet maledice/
re. Cõtra quod faciũt aliq̇ parentes q̇
malediciũt ſuis ꝓprijs filijs. Et etiã per
uerſi viri q̇ ſepius ex ira ꝛ vindicta ma/
lediciũt ſuis ꝓprijs filijs ꝛ vxoribus De
illis maledicẽtibus dicit apl̃us. ꝙ neqꝫ
maledici neqꝫ rapaces regnũ dei poſſi/
debũt F ¶ Sciendũ ꝙ parẽtes q̇
filios ſuos educãt tali intentõe vt effici/
ant boni chriſtiani ꝛ famuli dei: q̇cquid
erga filios ſuos faciũt totũ erit eis meri
toriũ cum in gratia ſint ꝛ ſine pccõ mor/
tali. Ergo mater quotiẽs lactat puerũ
quotiẽs inquietat a puero: q̃tiens por/
tat vel balneat vel q̃cunqꝫ puero ammi
niſtrat ſemper meretur. Vnde apoſto/
lus ad Rhomanos octauo. Scimus
quoniam diligentibus deum oĩa co/
operantur in bonum. Ex his patꝫ ꝙ pa/
rentes pñt mereri in filijs ſuis eternam
gloriã: vel etiam eternam damnatõem
Ergo pueri a parentibus informandi

ſunt in bonis moꝛibꝫ ⁊ virtutibꝫ et coꝛ/
rigendi a vicijs ⁊ inſolentijs. ſicut docet
apl'ſ ad Ephe. vi. dicēs. Et vos pr̄es
nolite ad iracūdiā ꝓuocare filios vr̄os:
ſꝫ educate illos in diſciplina ⁊ coꝛrectiōe
qđ ſi fieret ꝓculdubio non eēnt tot mali
hoīes ⁊ peccatoꝛes in mūdo. Hoc qui
liber poteſt cognoſcere in ſeipo. quia ſi a
pueritia fuiſſes debite infoꝛmatus ⁊ in
timoꝛe dei nutritus vtiq̄ melioꝛ eſſes q̄
iam ſis. Sꝫ heu qꝛ in iuuentute tua nu
tritus es in ſuꝑbia. in gula. in luxuria. ⁊
ſic de alijs vitijs. ergo tam ꝑuerſus es in
vita tua. Sciendū tamē ꝙ parētes pꝛe
cipue debent coꝛrigere filios ſuos ne iu
rent vel blaſphement. qđ heu iā cōiter
a pluribus hoībus fit. Sꝫ q̄ grauiter
deū in hoc offendāt ⁊ q̄liter deus puni
at tales pueros patꝫ ſuꝑ ſcđo. E. ¶ G
¶ Sexto parētes tenent̄ filijs ſuis he/
reditare res iuſtas. quia melius eſt mo/
dicū iuſto ſuper diuitias peccatoꝝ mul/
tas. Cōtra hoc faciūt aliqui tam inoꝛdi
natū amoꝛem ad filios habētes: qđ q̄/
uis bene cognoſcāt ꝙ poſſident res in/
iuſtas tamen nolūt eas reſtituere ne filij
depauperētur: ⁊ ſic ſeipos ⁊ filios dam
nant. Item aliquādo vnus parentum
ꝑmanet in viduitate nō ꝓpter deuꝫ nec
amoꝛem caſtitatis: ſed ne filios exhere/
det: ⁊ tamē nō intēdit caſte viuere. Et
talis pater plus diligit īoꝛdinato amo/
re filios q̄ deum ⁊ ſalutem ꝓpꝛiam. et
potius vult dānari cū luxuria ſua (quā
in ſtatu viduitatis cōmittit) q̄ pueros
ſuos exheredare. Ergo conſulenduꝫ eſt
talibꝫ viris qui nolunt caſte viuere vt ite
rato vxoꝛes ducant ne tot peccata moꝛ
talia extra matrimonium committant.
quia omnis foꝛnicatio eſt peccatū moꝛ/
tale. Inſuper notandum ꝙ filij ⁊ cogna
ti qui tali patri dant conſilium ne matri
monium contrahat ⁊ alios pueros ge/
neret propterea vt bona patris ipis ſo/
lis permaneant. ⁊ ſciunt veraciter ꝙ pa
ter non abſtinet amoꝛe caſtitatis nec ca
ſte viuit: tales peccant moꝛtaliter. quia
plus diligunt illa tempoꝛalia q̄ animā
patris. et potius volunt patrem multa
peccata committere moꝛtalia cum alijs
mulieribus q̄ amittere ⁊ ꝑuari illis bo
nis paternis Ergo infideles filij in hoc
cognoſci poſſunt quando indignantur
tali patri qui al'ſ non caſte viueret: cum
iterato matrimonium contrahit. Item
parentes qui iuſtas res poſſident pꝛeue
nire debent ne lites et inimicicie int̄ he/
redes poſt obitum eoꝛum fiant. qꝛ me/
lius eſſet modicum vel nihil heredibus
poſt ſe relinquere q̄ lites ⁊ odia ex his
generare Quā grauiter iſti parētes pec
cent qui iniuſtas res ſuis heredibus re
linquūt. ⁊ quomodo filij conquerentur
de talibus parentibus patet infra qui/
to. N. exemplum ibideꝫ. Item hoc idē
quere ſeptimo. O. exemplum ibidem.
H ¶ Septimi ſunt qui contra hoc
pꝛeceptum faciunt qui inhonoꝛant pa/
trem ſpiritualem puta ſacerdotem ⁊ cō/
feſſoꝛem: qui te de fonte baptiſmatis re
generauit. Unde Johannis. iij. Niſi
quis renatus fuerit ex aqua et ſpiritu
ſancto: non poteſt introire in regnū dei.
Item qui tibi per ſacramentum eucha
riſtie diuinum alimentum miniſtrat. vn̄
Johannis. vi. Caro enim mea vere eſt
cibus et ſanguis meus vere eſt potus:
qui manducat meam carnem et bibit
meum ſanguinem in me manet ⁊ ego in
illo. Ergo decet te honoꝛare illum cuiꝰ
miniſterio manet deus in te ⁊ tu in illo
Item qui ſanctis pꝛedicationibus ⁊ ex
emplis te inſtruit ⁊ infoꝛmat. Un̄ Gre/
goꝛius in omelia. Plus eſt verbi pabu
lo victuram in perpetuum mentem re/
ficere: q̄ ventrem moꝛiture carnis terre
no ſatiare. Item Gregoꝛius in dialogo
Nimirum conſtat ꝙ maius eſt miracu/
lum pꝛedicationis verbo atq̄ oꝛatiōis
ſolatio peccatoꝛem conuertere q̄ carnē
moꝛtuam ſuſcitare. Hunc patrem ſpi/
ritualem tripliciter honoꝛare debemus

Primo em̄ humiliter obedic̄do in his
potiſſime q̄ de iure teneris plebano. pu
ta cū tibi p̄cipit celebrare tunc celebres
ꝙ interdicta eccleſie ſerues: quādo tibi
p̄cipit ad ieiunandū ieiunes. ꝙ excōmu
nicatos ſtrictiſſime vites ꝛ penitētiā ti/
bi iniunctā in ꝯfeſſione adimpleas. Om
niū em̄ hoꝝ trāſgreſſio p̄dictorum ma/
xime ſi fiat ex deliberatōe ꝛ ꝯtemptu in
ducit peccatum mortale.

De excōmunicatione

Circa p̄dicta tria ſunt notabilit̄
aduertenda. Primū eſt quantū
ad excōmunicatōis ſententiam
quā q̄libet xp̄ianus merito debet ab/
horrere: q̄ eſt duplex. maior ſcʒ ꝛ minor
Minor ſeparat a ſacramentis ecc̄ie. qꝛ
nullū recipiendū eſt ſacramentū in mio/
ri excōmunicatōe nec etiā oſculū pacis:
quā minorē excōmunicatōem q̇s incur
rit ꝯſcīto ſciēter ꝛ cōtra prohibitōem cō
municat cū excōicato comedēdo: loquē
do emēdo vēdendo. ꝛ ſic de alijs Et ab
iſta minori excōmunicatōe poteſt abſol
uere q̄libet ſacerdos q̇ habet poteſtatē
ſup talē hoiem ꝙ poſſit eum abſoluere
a peccato mortali. Et iſta abſolutio fit
ſolo verbo dicēdo: abſoluo te a ſentētia
excōmunicatōis quā incurriſti cōmuni
cando vl' loquendo ſiue comedēdo ꝛc̄.
Et iſta abſolutio pōt fieri ſine ſacramē/
tali ꝯfeſſione: ſic ꝙ ille exhibeat ſe ꝛ fate
atur ſe cōmunicaſſe excōmunicato: vel
loquēdo vel comedendo. ꝛ ſic de alijs.
Excōmunicatio vero maior ſeparat
ab ingreſſu eccleſie ꝛ a cōmunione fide/
lium ꝛ a ſacramentis. Et talis excōmu/
nicatio eſt timēda merito cuilibet chriſti
ano ꝓpter quinqꝫ ratōes. Primo quia
ꝓpter iꝑam talis excōmucatus excludi
tur a cōſortio omniū chriſtifideliū in ter
ra viuentiū. Item a cōſortio dei ꝛ bea/
torum in eterna felicitate exiſtētium Er
go comparatur leproſo q̇ habet morbū
infectiuum qui a conſortio omniū eijcit̄
Et ideo lepra carnalis ab om̄ibus ho/
minibus multū timetur: eo ꝙ eſt mor/
bus ꝯtagioſus. Et multi ſunt hoies q̇
alias infirmitates potius ſuſtinerēt ꝗꝫ
lepram: eo ꝙ ab hoibus ſeparat. Sed
multo fortius timenda eſt excōmunica/
tio. quia eſt ictus gladij ſp̄ualis q̇ magꝫ
timendus eſt ꝗꝫ gladius corꝑalis. Vn̄
Auguſtinꝰ dicit de illo q̇ excōmunicat̄
ꝙ grauiꝰ eſt hoc illi ꝗꝫ ſi ꝑforaretur gla/
dio vel a feris deuorarct̄ ſiue a flammis
exureretur. Secūdo timenda eſt ex/
cōmunicatio. qꝛ eſt valde damnoſa Au
fert em̄ homini ꝑtem ſuam de om̄ibus
miſſis: orationibꝫ ꝛ elemoſynis: ꝛ alijs
bonis que fiunt in eccleſia dei: qđ nō eſt
ꝑuum damnū. Quis em̄ digne ſuffice/
ret eſtimare valorē vniꝰ miſſe. quid tūc
de omnibꝫ miſſis que celebrantur ꝑ to/
tum mundū: ꝛ de omnibꝫ bonis que fi/
unt ab omnibꝫ hoibus quoꝝ participa
tione ex toto carebit ꝛ ꝓuatus eſt ꝗꝫ diu
in tali excommunicatione perdurat.
Tertio eſt timēda: quia ille q̇ excom
municatur ſathane tradit̄. Vn̄ Augu/
ſtinus. Om̄is chriſtianus q̇ a ſacerdo/
te excōmunicat̄ ſathane traditur Et eti
am ſc̄m Henricū de firma. A poteſtate
dei ſi loqui liceat: ꝛ defenſione angelorū
ſanctoꝝ eripitur: ꝛ tā in anima ꝗꝫ in cor/
pore poteſtati diaboli traditur. Quar/
to timenda eſt. quia excōmunicatus eſt
velut membꝝ abſciſum a corpore quod
amplius nullius eſt valoris. Quid em̄
valet manus abſciſa a corpore: vel pes
vel auris. ꝛ ſic de alijs. Sic iſte excom/
municatus corā deo ꝛ ſanctis eius nul
lius valoris eſt Et ſicꝫ ſup om̄ia timen/
da eſt abſciſio membroꝝ a corꝑe homi/
nis. ſic nihil magis debet timere chriſti
anus ꝗꝫ ſeparari a corpore chriſti myſti
co quod eſt ecc̄lia. Unde Auguſtinus
ſuper Iohānem. Nihil debet formida
re chriſtianus ꝗꝫ ſeparari a corpore xp̄i
myſtico: quod eſt eccleſia Unde Augu
ſtinus. Quia chriſtus eſt caput omniū
fidelium. ꝛ omnes fideles in gratia ex/

ſtentes ſunt ſibiĳnuicem membra. Sic
quando quis excommunicat᷑: tunc a ca
pite. ideſt a xp̄o ⁊ a membris ideſt a fide
libus abſcindit᷑. Et nullã īfluentiã di/
uine grẽ amplius habet ꝙ̃diu ſic abſci
ſus ē ꝫ areſcit. ¶ Quinto q̃ excõmuni/
catus ad nihilũ valet niſi ad etnũ ignez.
hoc ꝓbatur ex euãgelio iohis: vbi chr̃s
dr̃. Ego ſum vitis vera ⁊ vos palmites
Sed hō excõicatus ſimilis eſt palmi/
ti abſciſo a vite: qui ſic abſciſus ad aliud
non valet niſi vt in ignē ponat᷑ ⁊ cõburat᷑
Ex alijs lignis multa vtilia poſſũt fieri:
ꝫ n̄ ſic ex palmite abſciſo. Vñ Ezechiel'
xv. Fili hoīs q̇d fiet de vite. i. ligno vitꝫ
ex oībus lignis nemorũ q̄ ſunt int᷑ lig/
na ſiluarũ: nunq̇d tolletur de ea lignuz
vt fiat opus: aut fabricabit᷑ d̄ ea paxill'
vt depēdeat in eo quodcunq̧ vas: ecce
igni datum eſt in eſcaz Et ab illa maio
re excõmunicatione nemo poteſt abſol/
uere niſi epiſcopus vel papa vel aliquis
alius de autoritate ipſorũ: ⁊ talis abſol/
uēdus eſt cum miſerere ⁊ virga. ¶ Qđ
poteſtas eccleſie ⁊ prelatorũ ligãdi ⁊ ſol/
uēdi a chriſto eis tradita habeat mag/
nam efficaciam hoc poſſumus cogno/
ſcere per tale exemplũ. Fuit q̇dã comes
tholoſanus fautor ⁊ receptor hereticoꝝ
Et oīs talis ip̄o facto ē excõmunicatus
vna cum hereticis. Et q̇dam ſanct᷒ ab
bas fuit ad eũ miſſus ad cõmonēdum
eum. Qui dũ viro ſancto nollet acq̇eſcē
nec excõmunicatiōem timeret. Sciens
vir ſctũs q̧ cor ꝑuerſum non erudit᷑ ver/
bis: dixit abbas. Ut tu ⁊ tui videãt ꝙ̃
infecta ſit aīa q̄ excõmunicatōis vincl'o
eſt innodata: volo mihi apportari albũ
panē: quo ſibi allato dixit O panis licz
tu non meruerꝫ tamē vt i te oſtēdat᷑ veri
tas fidei noſtre: ⁊ maledictio aīe excom/
municatōem non ſuantꝫ Excõmunico
te: quo dicto panis q̇ int᷑ man᷒ ei᷒ erat
candid᷒ mox niger fact᷒ ē. Quē ꝑcepit i
duas ptes diuidi: ⁊ int᷒ ſimilit᷑ apparuit
niger mucidus ⁊ corruptus. Tunc ſub/
iunxit vt erꝫ ſciatꝫ virtutē abſolutōis. ac/
cepto pane abſoluit eũ q̇ in priorē ſp̄ēm
⁊ candorē eſt reuerſus. Sciēdũ q̧ non
ſolũ illi q̇ denũciant᷑ ī ambone ſunt excõ
municati: ꝫ etiã ī pluribꝰ caſibꝰ ſm̄ ius
canonicum quis īcidit ī excommunica/
tōem maiorem.

¶ In illis caſibꝰ q̇bꝰ quis incidit maio/
rem excõmunicatōem.

In quibus caſibus incidit quis
maiorem excõicatōem. Rñdeo
in multis: ex quibus aliquos ca
ſus h̄ exponam. Primo q̇ manus violē
tas in clericum vel alias in religioſum
mittit. Item qui hoc mãdat vl' poſt fa/
ctum eius nomine ratũ habeat. xvij. q.
iiij. Si quis ſuadente dia. Secũdo cũ
q̇s incidit in hereſim. ſimiliter ⁊ receptor
hereticoꝝ. Tertio cũ q̇s hũanã eccl'iaz
non aſſerit eſſe caput oīm nec ei tãq̃ ca/
piti obediēdũ. Quarto cum q̇s partici/
pet excõicato in crimine ꝓpt᷑ quod quis
excõmunicatus eſt dando ei conſiliũ au
xilium aut fauorē. Quinto qui in arti/
culo mortis aut ob aliquod impedimē
tum abſoluit᷑ ab excõicatiōe: ⁊ ceſſante
īpedimēto nō p̄ſentat ſe. ꝙ̃cito poteſt ei
a quo abſolui debeat reīcidit eãdē excõ
municatōem. Sexto q̇ incendit vl' fran
git eccl'iam vl' iubet aut conſulit: vl' in ec
cl'ia cõmittit aliquod enorme factum vt
capiendo corpus xp̄i vl' deſtruendo alta
re vel crucem vel ſimilia. Septimo cum
quis vtitur litteris apoſtolicis ꝑ ſe vel ꝑ
alios falſificatis. Octauo q̇ ſcient᷑ con/
trahunt matrimonium in gradibus cõ
ſanguinitatis vel affinitatis prohibitis
vel cum monialibus contrahentes ſunt
excõmunicati. Nono dñi qui inhibent
ſubditis ne vendant perſonis eccleſiaſti/
cis vel molant vel piſtent vel alia ſerui/
tia faciant. Decimo q̇ pedagium vl' the
loneum recipiunt a perſonis eccleſiaſti/
cis. ⁊ tales non debēt abſolui niſi reſtitu
ant eis que ab ip̄is receperunt. Simi/
liter qui noua pedagia īpoſuerũt. Un/

decimo conſules ciuitatū rectores ꝛ aliȷ̄
poteſtatem habētes qui faciūt exactio
nes indebitas in clericos et eccleſias .ſi/
militer qui faciunt ſtatuta contra prece/
pta eccleſie ꝛ libertatem et ſcriptores eo /
rum ꝛ etiam qui ſeruāt talia ſtatuta ꝛ cō/
ſuetudines ꝛ ſm ea iudicant. Duodeci/
mo poteſtates rectores cōſules iudices
officiales qui ſtatuta faciūt ſcribunt di
ctant: per que quis compellitur ſoluere
vſuras: vel nō repetere iaȝ ſolutas: aut
qui obſeruāt illa ſtatuta ꝛ ſm ea iudicāt
Tredecimo qui impediūt iudicium cu/
iuſcunqȝ iudicis eccleſiaſtici: vł impedi/
unt volentes recurrere ad forum eccleſi/
aſticum in cauſis ad ipſum pertinenti/
bus. Quartodecimo qui abſolutiōem
ab excōmunicatōne vel interdicto extor
quent per vim. nam talis abſolutio non
valet: ꝛ incurrunt nouam excommuni/
catiōem. Quintodecimo qui occaſione
ſententie excōicationis ſuſpenſionis vel
interdicti late in eos ſeu ſuos ſubditos
aut eoꝝ ruſticos: dederūt licentiaȝ gra
uandi eos iudices qui tulerūt ſnīas: vł
iudicis ſeruos qui literas tulerunt niſi
reītegra licentiā huiuſmodi reuocaue/
rint vł ſi ī aliq̄ ꝓceſſerint vt ſcȝ aliq̄ rapu
erint de p̄dictis: ſi nō reddiderint infra
octo dies. Sedecimo qui cogunt cele/
brare in loco īterdicto: vł ad audiēdum
diuina conuocans excōmunicatos: ꝛ in
terdictis ꝓhibens ne moniti exeant ec/
cleſiā. Decimoſeptimo ſuſpenſi vel inter
dicti ſi moniti a celebrante miſſam non
exeūt eccleſiam ſūt excōicati: ꝛ ꝓ abſolu/
tione ad papā mittēdi. Decimooctauo
inſecutor cardinaliū ſeu ep̄oꝝ. vel hec
mādans: vel ratū habēs vł ſoci⁹ exiſtēs
excoīcati ſunt. Idem de his qui īpedi/
unt viſitatōnes monialium: niſi moniti
deſtiterint. Decimonono quicunqȝ per
ſonas eccleſiaſticas aut monaſteria vel
eccleſias eoꝝ ſpoliauerint vel alias iniu/
ſte grauauerint ꝓ eo ꝙ non elegerūt illū
ꝑ quo rogauerunt. Item viceſimo reli

gioſi qui ſine licentia ſpeciali ꝓꝑiȷ̄ ſacer/
dotis ſolēpnizauerunt matrimonia aut
adminiſtrauerūt eucharistiaȝ: ſeu ſacre
vnctionis vel baptiſmatis ſacramenta
Item viceſimoprimo religioſi qui excō/
municatos a canone abſoluerīt ī caſib⁹
non ↄceſſis eiſdē. aut abſoluerunt a ſen
tentiȷ̄s ꝑ ſtatuta ꝓuincialia ſeu ſynoda/
lia ꝓmulgatis. Itē religioſi qui alios a
pena ꝛ culpa abſoluerint Idē d̾ clericis
ꝛ religioſis inducētib⁹ ad vouēdū: iurā/
dū: aut ꝓmittēdū de eligēdo apud eos
ſepulturā: vel vt iam electā vlterius non
mutent. Iteȝ religioſi qui temere vbicū/
qȝ habitū ſui ordinis deponūt. Inſup
monach⁹ mittēs iuxta ſe habitū ſue reli
giōis ad ſaltandū vel hmōi: lȝ ſtatim re/
ſūptur⁹. ſi ſit corā laicꝭ excōicat⁹ ē. ſi corā
clericis tm̄: nō. vt pȝ ne clerici vł mona/
chi ſecłarib⁹ negociȷ̄s. ca. vt ꝑiculoſa li. 6
Itē religioſi qui infra ſepta monaſteriȷ̄
ſine licētia arma tenēt. Itē religioſi q̄ cō
fitentib⁹ ſibi nō faciūt ↄſciaȝ d̾ decimis
ſoluendis ſūt ſuſpenſi a p̄dicatōnis offi/
cio: donec ſi cōmode poſſint faciant eis
ↄſciam. Et ſi interim p̄dicant excōicati
ſunt. Itē de religioſis qui nō ſuant int̄
dictū qḋ mater eccl̾a ſeruat Itē religio
ſi qui ↄferūt ſe ad curias p̄ncipū: vt infe
rant dāna ſuis p̄latꝭ. Itē d̾ religioſis q̄
dicūt aliqua v̾ba in ſermonib⁹ vel alibī
vt retrahāt audiētes a ſolutōe decimaꝝ
Itē religioſi ſiłiter ꝛ canonici regulares
archidiaconi decani p̄poſiti plebani et
aliȷ̄ clerici ꝑſonatus hn̄tes: aut etiā qui
cūqȝ p̄ſbyteri qui audiūt leges aut phi/
ſicā. Item mulieres q̄ dicunt̄ vulgarit̄
begine: ꝛ religioſi qui fouēt eas ī illo ſta
tu ſūt excōicati Itē religioſi q̄ accedunt
ad ſtudia ſine licētia ſuoꝝ p̄latoꝝ Itē ſ̄re
ligioſis p̄cipit̄ ſub virtute ſctē obediētie
ſub interminatōe maledictionis eterne
ne ī ſermonib⁹ ſuis p̄latꝭ ſuis detrahāt
vel retrahāt alios ab eccleſiaꝝ ſuarū fre
quentatione. vel indulgentias īconſue/
tas ꝓnūcient: ꝛ ne retrahant teſtatores

a reſtitutionibus debitis aut legatis miſericordibus
eccleſijs factis: nec legata vel debita aut
male ablata incerta ſibi vel ſui ordinis fra/
tribus vel conuentibus in aliorum preiudicium fieri vel
erogari procurent nec abſoluant quecunque in caſi
bus reſeruatis pape vel epiſcopis vel prelatis
huiuſmodi: vt de priuile. religi. in clementinis
Item ſacerdotes qui ſepeliunt in cimiterijs
tempore interdicti corpora defunctorum in caſi
bus non conceſſis a iure: vel qui excommunicatos
publice aut nominatim interdictos: aut vſu/
rarios manifeſtos ſepeliunt. excommunicati ſunt
Item ſacerdos qui recipit oblationes ma/
nifeſti vſurarij eſt ſuſpenſus ab executione
officij donec ſatiſfaciat arbitrio epiſcopi. Idem
de ingreſſu religionis ſymoniace qui dant
vel qui recipiunt excommunicati ſunt. Et ſic de alijs
pluribus caſibus quos in iure inuenire poteris

¶ De excommunicatione minore.

Sequitur de peccato eorum qui
contemnunt minorem excommu/
nicationem et ideo non timent com/
municare cum excommunicatis. licet communi/
cando minorem excommunicationem incurrant.
Notandum quod ille qui communicat excommunicato.
primo peccat in ſeipſum quia non cauet ſibi
ab ipſo qui habet morbum contagioſum
in quo videtur minus amare animam ſuam
quam corpus. Nam ſi ſciret ſe incurrere lepram
corporis propter comeſtionem vnam vel lo
cutionem: et ſic de alijs. quam cito accederet
ad excommunicatum: caueret ſibi ab excommunicato/
rum participatione. Sed lepram anime quam in/
currit non curat que tamen periculoſior eſt quam
corporis. Item temporalia preponit ta
lis anime ſue: quia ſi prohibitum ſibi eſſet ſub
pena vnius floreni ne loqueretur illi ex/
communicato caueret ſibi a damno tem/
porali in quantum poſſibile eſſet. Sed ta
men de gratia chriſti et de anima ſua non ti/
met. Secundo peccat in eum cui com/
municat. quia cum ipſe ſit infirmus vſque
ad mortem: ipſe aufert ei remedium.
vel ſaltem minus efficax reddit dum
confuſionem ipſius minuit per quam cor
rigi debuit. Eccleſ. 4. Et confuſio ad/
ducens gloriam. pſal. Imple facies eo/
rum ignominia. et queratur nomen tuum
domine. Tertio peccat etiam in eum per
cuius iniuria excommunicatio lata eſt:
quia aufert ei rem ſuam: ideſt emendam
et ſatiſfactionem. quia talis excommuni
catus deberet cogi per talem ruborem
et verecundiam ad ſatiſfaciendum proxi
mo leſo quam ſatiſfactionem ille impe/
dit qui ei ſic participat. Quarto peccat
etiam in patrem ſpiritualem cuius ſenten/
tiam contemnit. Quinto peccat etiam in
deum quem in miniſtro ſuo contemnit.
Ipſe enim potius priuari amat menſa
dei: ideſt altaris ſacramento quam menſa ex
communicati: et potius amat ſocietatem
excommunicati quam filiorum dei. ideo me
rito in inferno erit ſocius diaboli. quia ſi ali/
quis pertinaciter participat excommunicatis:
mortaliter peccat ¶ Queritur
in quibus caſibus quis licite communicat ſeu par
ticipat excommunicato. Reſpondeo quod in quinque
caſibus. Primo quando quis loquitur ei in
his que pertinent ad abſolutionem vel ali/
as ad ſalutem anime: licet alia verba inciderent
interponat vt magis proficiat. Secundo
quicunque aut orator. ideſt cauſa orationis
vadens: aut peregrinus aut viator vadens
in terram excommunicatorum deuenerit vbi non
poſſit emere vel non habet vbi emat: ta
li datur licentia ab excommunicatis accipiendi
propter neceſſitatem. Tertio vxor excom
municati excuſatur a participatione cum
viro ſuo excommunicato. Quarto filij
excuſantur a participatione patris excom
municati. Et hoc intelligitur ſecundum Guil.
de filijs qui adhuc ſunt in poteſtate pa/
tris et commenſales patris. Alij vero fi/
lij extra domum patris exiſtentes: non
excuſantur. ſimiliter ſerui et ancille qui an
te excommunicationem fuerunt in ſeruitio
illius domini excommunicati. Quinto propter
ignorantiam: cum quis ignorat illum eſſe excommuni
catum. Quid autem ſi ſciam habitu aliquem
eſſe excommunicatum: ſed actu non aduerto et com/
munico ei. Reſpondeo ſecundum Guil. Si hoc fa

cio ſubito ⁊ non aduertēdo: credo ꝙ nō
pecco nec excōmunicatōem īcido. ¶
¶ Querit̃ vtꝝ ſi excōicatus intret eccle/
ſiam alij teneantur exire. Rn̄deo ſcd̄m
Ray. ſi manifeſtū eſt illū eē excommu/
nicatum etiā alij exire tenentur vl̄ ꝓcu/
rare ꝙ ille exeat. xi. q. iij: ſicut apl̄i. Quid
ſi excōicatꝰ itrat eccl̄iam ⁊ ſacerdos iam
incepit miſſam. Rn̄deo ſm̄ Ray. ſi eſt
occultū: non debet dimittere officiū Si
vero eſt manifeſtū, moneat eum publice
vt exeat. Et ſiquidē non vult exire et ſa/
cerdos non inchoauit canonē: nō debet
ꝓcedere ſed debet dimittere Si vero ꝑ
usꝗ̄ ille intraret eccleſiam vel ꝑus ꝗ̄ ſa
cerdos eum videret iam canonez incho
auit: debet ſacerdos ꝓcedere in officio:
ita tamē ꝙ finito canone vel ſumpto ſa/
cramento anteꝗ̄ dicat cōmunionē mo
neat illum ꝙ exeat. Quod ſi non vult:
poteſt ſacerdos eum eijcere: ⁊ ſi non po/
teſt reijci: in ſacriſtiam rediens dicat cō
munionem ⁊ reliqua que poſt canonem
reſtabant. ¶ Queritur ſi quis
aſſurgat vel reuerentiā exhibeat alicui
excommunicaeo: vl̄ inclinet ſe ſalutanti
ſe: aut moneat labia quaſi reſalutans
eum cum tamē nihil dicat: quid d̄ illo ?
Reſpondeo ſcd̄m Guil. non incurrit ex/
cōmunicatōem: quia pene non ſunt ex/
tendende ſed reſtringēde. Unde q̄ ver/
bo ſalutatur ab excōmunicato non de/
bet eum reſalutare ſed dicere pōt deus
vos vel te emendet ⁊ hmōi. Sciendum
ꝙ qui ſcienter ab excommunicato mu/
nus recipit inducendus eſt: vel ꝙ in pi/
os vſus conuertat Uel etiam bene fa/
ceret ſi ad ruborem inducēdum excom/
municato remitteret. Item vtrum excō
municatis poſſit aliquid dari? Rn̄deo
ſm̄ Guil: ꝙ pōt cauſa humanitatis ⁊ in
ſuſtētatōez vite. ſcꝫ qn̄ indigētes ſunt: et
hoc intellige ſolū quo ad neceſſaria vite
vt alimēta: veſtes ⁊ hoſpitia Sic tamē
ꝙ ꝓpt̃ hoc nō dimittāt laborare ꝓ abſo/
lutōe. Secꝰ ſi petat alia vt ēſilia: vt ſecu

rim vl̄ foſſoriū ⁊ hmōi: que non ſunt eis
ꝯcedenda. xi. q. iij. qm̄ multis Sꝫ q̄d ſi
vir vocat excōicatū ad mēſaꝫ nunq̄d vx/
or poterit ad ipam menſam comedere;
Rn̄deo ſm̄ Guil. credo ꝙ non. tn̄ pote
rit ad aliā mēſam i eadē domo ita remo
te ꝙ merito poſſet dici ꝙ nō comedāt ſi/
mul Quid ſi i aliqua domo hoſpitatus
ſum ad mēſaꝫ ⁊ ſupueniat ⁊ ingerat ſe ex
cōmunicatꝰ: nūq̄d teneor ſurgere? Rn̄/
deo ſm̄ Guil. Si ē publicꝰ excōicatꝰ: te
neor ſurgere: nō obſtāte cuiuſcūꝗ̄ ſcan
dalo. Si v̄o ē occultꝰ ⁊ n̄ poſſuꝫ ſine eiꝰ
nota: nō teneor ſurgere. Sꝫ ſupuenien
te publico excōicato an ego tenear exire
de domo. Rn̄deo ſm̄ Guil. nō: imo etſ
ſi ſcio publice excōicatū receptū eē in ali/
qua domo poſſum ibi hoſpitari ſi ſit tā
te capacitatis ſic ꝙ poſſū cōmunionē vi
tare. Nā licet mihi cū excōmunicato in
eadē camera comedere. ſꝫ nō in eadē mē
ſa. Silr̄ nec i eodē loco iacere. Quid ſi
veniā inuitatꝰ ad aliq̄d feſtū vl̄ ꝯuiuiū:
⁊ īuenio ibi publice excōicatū: teneor re
cedere. Rn̄deo ꝙ ſic: nec debeo ibi epu/
lari lꝫ ſedeat ad aliā mēſaꝫ. q2 oēs talit̃
cōueniētes ad feſtū vl̄ cōuiuiū ſil̄ inuicē
cōmunicare dicunt̃ Nō aūt ſnīa ꝑlatoꝝ
valde horrenda eſt ⁊ contemnenti val/
de ꝑiculoſa. ex hoc parꝫ. quia conſtitu/
it eum i inimicitiā dei. Un̄ exēplū legit̃
ꝙ Gregꝰ papa nōꝰ q̄ndā diuitē excōica
uit. Qui cū ꝯtemneret excōicatiōeꝫ pa/
pe tunc miraculo dei ciconie q̄ nidifica/
runt ſup domū eiꝰ receſſerunt: ⁊ nidum
tranſtulerunt ad domum alteriꝰ. Nō
vidit dictus contumax ⁊ ammonitꝰ a co
gnatis ſuis q̄ h̄ idē cōſiderauerūt i cico/
nijs. poſtea hūiliauit cor ſuū petēs abſo
lutōem. Et ꝗ̄ cito abſolutꝰ fuit a ſnīa il
la tunc dicte ciconie rediert̃ ⁊ nidū ſuum
ſupra domū ſuā reportauerūt Itē aliō
exemplū. legit̃ ꝙ i eccleſia ſcti vincentij
martyris multi paſſeres ſolebāt itrare
⁊ eccl̄iam fedare ⁊ diuinū officiū ipedie.
Cum aūt non poſſent excludi: eps illiꝰ

loci eoꝝ excōicauit mortē comminās eis
ſi eccl'iam deinceps intrarēt. Qui ab ec
cleſia recedentes nunq̄ȝ oīno eccleſiam
intrauerunt: imo ſi aliquis aliquem ca/
piat ꝛ violent' in eccleſiam ponat: ſtatim
moritur. ¶ Item ſciendum cum quāto
conatu ꝛ diligentia confeſſionē ꝛ penitē/
tiam tibi impoſitam debeas adimplē:
qꝛ negligētia ꝛ contēptus penitētie iniū/
cte facit confeſſionē pcedētē non valere.
Vnō in hoc caſu ſicut in alijs quattu/
or caſibus infraſcriptis confeſſio eſt tibi
iteranda. Pro quo ſciēdum ꝙ ſūt q̄ttu/
or caſus communes ꝛ vſitati ī q̄bus do/
ctores dicunt confeſſionē eē iterādam.
¶ Primus ē ꝓpt' enormitatē ſcelerꝫ ob
quā oportet peccatorē ad ſupiorē remit/
ti q̄ confeſſionē remiſſi audiē debet ꝛ ab
ſoluere: niſi malit alteri committere. tūc
talis peccator tenetur illa peccata reite
rare, ꝓ quibus miſſus ē ad ſupiorem ꝓ
abſolutōe. Sȝ pmus confeſſor dȝ eum
abſoluere ab illis a q̄bus poteſt: niſi ꝯfi
tens excommunicatus ſit maiori excō/
mnnicatōe qꝛ tunc a nullo pc̄co pōt ab/
ſolui talis confitēs niſi ante ſit abſolutꝰ
ab excommunicatōe: qꝛ ſcd̄m doctores
abſolutio ab excommunicatōe debȝ p̄/
cedere abſolutōem pc̄coꝝ. ¶ Scd̄s ca/
ſus propt' ignorātiā ſacerdotis: vt po/
te quādo ſacerdos ignarus eſt: queren/
dus tunc ē ſacerdos qui ſciat ligare ꝛ ſol
uere: ꝛ cum hoc diſcernere differentiam
pc̄corum: ꝛ ei iterum confitēdum ē vl' li/
cētia proprij ſacerdotis vel autoritate ſu
perioris. Ex quo patet ꝙ illi ſeipſos de
cipiunt qui ignaros ꝛ illiteratos ſacer/
dotes querunt. ¶ Tertius caſus eſt ſi
ꝯfeſſio nō fuit itegra vt qꝛ ſcient' obticu/
it aliq̄d mortale peccatū: aut etiam ſi ac
ceſſit cū volūtate ammō vlteriꝰ peccādi
¶ Quartꝰ ſi ꝯtēpſit vl' neglexit ſatiſfa/
cere: ꝛ oblitꝰ ē ſatiſfactōem ſibi iniūctā.
Nā ſi ſciret ꝛ eā iplere vellet ꝛ cū ꝓa ꝯtri/
tōe ꝛ cū bono ꝓpoſito ꝯfeſſus eēt: n̄ opor
teret reiterare ꝯfeſſionē. Et itelligunt' iſti
duo vltimi caſus quādo mutat ſacerdo
tē. Si aūt ad eundē ſacerdotē reuertit':
tūc diſtinguendū eſt. qꝛ aut recenter ac
nouiter cōfeſſus eſt: aut iā de memoria
ſunt elapſa ab ipo ſacerdote ꝓpter diur
nitatē tpis. in primo caſu. ſ. qn̄ peccata
ꝯfeſſa adhuc ſunt in memoria ſacerdo/
tis: tūc nō tenet' oīa reiterare: ſȝ ſolum
illud peccatū qd̄ ſcienter obticuit. vl' etiā
am illā fictionē ꝙ cū voluntate ampliꝰ
peccandi ad ꝯfeſſionē acceſſit. Sed in
caſu ſecūdo. ſ. quādo peccata ſunt elap/
ſa a memoria ſacerdotis: tūc tenet' om/
nia reiterare etiā ſi decies eſſet ꝯfeſſus ꝛ
ſꝑ aliquod peccatū ſcienter obticuiſſet:
tunc oēs iſte ꝯfeſſiones ſunt reiterande.
qꝛ ꝯfitenti vnū peccatū mortale non di/
mittit' a deo ſine alio. Verſus. Larga
dei pietas veniā nō dimidiabit. Aut to
tum aut nihil te lachrymante dabit.

¶ Caſus papales.

Qui manꝰ violētas mittit in cle/
ricum vel religioſum. vel q̄ mā/
dat. vel factū eius noīe ratū ha
bet: excomunicati ſunt ꝛ mittēdi ad pa/
pam. Itē incendiarij vel fractores eccle
ſiaꝝ ſeu locoꝝ religioſoꝝ aut cemiterioꝝ
excōicati ſunt ipo facto: ꝛ añ denūciatio
nē ab epo abſoluūtur: poſt denūciatōē
nō niſi a papa. Incēdiarij aliaꝝ domoꝝ
nō religioſaꝝ excōicandi ſunt. Si ergo
excōicati ſunt ꝛ denūciati mittuntur ad
papā. Itē de ingreſſu religionis ſymo/
niace q̄ dant vl' q̄ recipiunt: mittunt' ad
papam. Itē q̄ ꝓhibent excōicatis ꝛ in/
terdictis ne moniti exeant ecciam oēs
excōicati ſunt ꝛ mittēdi ad papā. Itē
qui grauāt eos q̄ tulerūt ſniam vel dāt
licentiā grauādi eos q̄ tales litteras tu/
lerūt ad papā. vel eos quoꝝ occaſione
ſunt ꝓlate ſnie. Item q̄ falſificāt bullā
vel lrās aplicas. Itē clericus pticipās
ſciēter ꝛ ſpōte excōicato a papa in diui/
nis excōicatus eſt ꝛ mittēdus ad papā

¶ Caſus epiſcopales

Blaſphematores dei ꝛ ſcōꝝ. Itē

fractores votorū. Itē periur⁹ ſcienter in
iudicio. vel etiam q̇ recipit iuramentū
illi⁹ quē ſciuit falſe iurare. Itē falſus te/
ſtis in iudicio. Item ſortilegi: ⁊ q̇ demo
nes inuocant pro furto manifeſtando.
Item q̇ carminant homines vel pecora
vel q̇ crediderūt eiſdem carminibꝫ: ⁊ fe/
cerunt ſe ſcienter carminari: ⁊ ſic de alijs
diuinationibꝫ quibuſcūq̨. Item q̇ de
florat virginem. Itē q̇ committit adul
terium. Item q̇ committit inceſtū cum
conſanguinea: ⁊ ſi committit cū conſan/
guinea vxoris ſue: amodo nō pt petere
debitū ab vxore: ſed tenet̄ reddere Itē
q̇ peccauit cū pagana vel iudea. Itē q̇
peccatū contra naturā commiſit cū ſe/
ipō vel cū alio vel cū bruto animali coie
rit. Item q̇ contraxit matrimoniū poſt
votū caſtitatis emiſſum. Item q̇ cōtra
xit matrimonīū poſt ſponſalia cum alia
Itē q̇ clamdeſtine contraxit matrimo
niū vel contra interdictū eccleſie. Et no/
ta ꝙ clamdeſtīa matrimonia duobꝫ mo
dis fiunt. Uno modo cū occulte ⁊ ſine
preſentia teſtiū contrahūt: ita vt exinde
legitima ꝓbatio non appareat Alio mō
dicunt̄ clamdeſtina cū ſine ſolēnitatibꝫ
ꝯtrahunt̄ ꝯſuetis ī facie eccl'ie. Ideo āt
clādeſtia ꝯiugia ꝓhibent̄. q2 ſi talit̄ ꝯtra
hētes diſcordes fierēt. ⁊ cohabitaē ſibi
uicē nollēt. eccl'a eos cōpellē ad cohabi/
tādū neq̇ret: iō neceſſe ē ī facie eccl'e ꝯhe
re: ⁊ vt aū fores eccl'e mr̄imonia ꝯtrahāt̄
Itē q vl' q̄ ꝓcurauit aborſum vl' ſterili/
tatē ſiue ī ſe ſiue ī alia. Itē oppreſſoēs fi/
liorū ex ꝓpoſito ſine conatu Itē parētes
q̄ꝝ negligētia p ueri aū baptiſmū dece
dūt Itē ml'ier q̄ cōcepit a non ſuo viro
legitimo. quē vir credēs filiū ſuū ī ꝑiu
diciū alioꝝ heredē inſtituit. Itē q̇ illici/
te ꝓcurat ꝙ vir nō pt cognoſcere vxorē
ſuā Itē ⁊ q̇ machinat⁹ ē ī mortē legitīe
ſue: ⁊ ecōuerſo. Itē q̇ cognouit monialē
ꝯſecratā vl' n̄ ꝯſecratā: ſiue fuerit v̄go ſi/
ue nō Itē mt'ier cognita a viro religioſo.
Itē ille q̇ peccauit cū ea quā baptizauit

vel cuius cōfeſſionē audiuit. Item qui
baptizauit puerū ꝓpꝛium abſq̨ neceſſi
tate: vel tenuit ad baptiſmū ſeu ꝯfirma
tionē. Itē clericus ſeu p̄ſbyter cui⁹ neg
ligētia furtū ſublatum eſt ab eccia. Itē
ſacrilegi qui furtū cōmittunt in locis ſa/
cris. Itē violatores ecciarum ſeu cimi/
terioꝝ ꝑ effuſionē ſanguinis vl' ſeminis
Itē qui cum aqua bñdicta vl' chriſma
te vl' baptiſmate vel cum euchariſtia vl'
alijs ſacris vel ſacramētis maleficia exer
cent. Itē qui credidit hereticā prauita/
tē abſoluēdus eſt quo ad peccatū. ꝫ nō
ab excōicatōe niſi a papa vel eius licen
tia. Itē ſymoniacus in bñficio non cu/
rato. ꝫ poſt reſignationē quo ad pecca/
tum: ꝫ nō quo ad diſpenſationē. Item
qui celebrauit excōicatus quo ad pecca
tum: ſed nō quo ad irregularitatē. Itē
qui celebrauit in altari non ꝯſecrato vel
ſine ſacris indumētis vel non ieiunus.
Item ordinatus ab alieno epiſcopo ſi/
ne licētia ꝓprij epiſcopi quo ad peccatū
Item clericus ꝑ ſaltum ꝓmotus quo
ad peccatum: ꝫ non quo ad diſpēſatio/
nem. Itē qui luxuriauit in eccleſia ma/
xime ꝯſecrata. Item qui cōtra manda/
tū epiſcopi ſepeliuit corpora excōmuni/
catorum vel manifeſtoꝝ vſurarioꝝ. Itē
vſurarius cuius peccatum nō dimittit̄
niſi reſtituat ablatum. Item oīs pu/
blicus criminoſus. Item qui cōfecit fal
ſum inſtrumentū. Item raptores muli
erum. Item falſarij litterarum vel mo/
netarum. Item oīs homicida volun
tarius vel caſualis. Volūt tamen dñi
decanus ⁊ capitulū bambergeñ. ꝙ ho/
micide ⁊ opp̄ſſores filiorum voluntarij
et ex ꝓpoſito mittant̄ ad papam ⁊ ad
ſedem apoſtolicam: ꝓpter horrorem cri
minis in terrorem aliorum: non tamen
ꝓpter neceſſitatem iuris. Verſus de ca/
ſibꝫ papalibus. Ad papam feriens cle/
rum. falſarius. vrens Eccleſiam. ſymō
audens celebrare ligatus Iuſſu prelati
nolens exire ligatus. Verſus de caſibꝫ

epiſcopalibus. Qui facit inceſtum: de/
florans. aut homicida. Sacrileg⁹. pa/
tris percuſſor. vel ʒodomita. Et voti frac
tor. piurus. ſortileguſqȝ. Suſcipiēs fur
tum. faciens ſymon. ordine ſaltum Fal
ſum teſtificans. partum qui ſuffocat ei⁹
Raptor. adulterium. dans toxica. vel
fenerator. Accumbēs pecudi. pueri ne/
glector alendi. Qui propium tradeas
dominū mactare videtur. Furtum ſuſci
piens. es dotis ꝛ eccleſiarum. Si quis
commiſit maleficia cumqȝ ſacratis. At/
qȝ hereſis fautor. rapiens furtim ſacra/
mentuȝ. Si quis maiori manet ex ana/
themate vinctus. Pontificem querat.
necnō qui miſerat ignem.

¶ De ieiunio. ¶ O

OBedire etiam debet libēter pre
lato ſuo quilibet quādocūqȝ p̄/
cipit ieiunare ſub p̄cepto. quia
q̄ñcunqȝ trāſgreſſus fueris ieiuniū qḋ ē
ſub p̄cepto eccleſie ſciēter ꝛ ſine cauſa et
ex ꝯtemptu peccas mortaliter. Secus
eſt ſi ex cauſa rationabili ſolueres ieiuni
um. Unde queritur de pauperibus et
mēdicātibus: vtrum obligētur ad ieiu/
nium eccleſie. Reſpondeo ſm Tho. ſe/
cūda ſcḋe. q. cxlvij. Si poſſunt habere
tātum ſimul q̄ ſufficeret ad vnam come
ſtionem nō a ieiunio excuſant̄. Similit̄
et quādo ꝑpter p̄cedentē inediam ieiu
niuȝ ferre nō poſſunt. Ex iſto poſſum⁹
elicere q̄ iſti potius ad ieiuniū obligant̄
qui habēt ſufficiēter comedere ꝛ bibere
et etatem ꝛ vires ad hoc. Quid de pere
grinātiꝫ ꝛ laborātiꝫ? Reſpōdeo ſm
Thomā vt ſupra. Si pegrinatio ꝛ la/
bor cōmode poſſunt differri vl' diminui
abſqȝ detrimento: nō ſunt ꝑpter hoc ie
iunia eccleſie dimittēda. Si aūt immi/
neat neceſſitas multū laborandi vl' ma
gnas dietas faciendi: ſi ſimul cū hoc nō
poſſunt ieiunia obſeruari: nō obligatur
homo ad ieiunādum. Videt̄ tamen in
talibus eſſe recurrēdum ad ſupioris diſ
penſationem: niſi forte nō eſſet conſuetū
quia p̄lati diſſimilantes videntur ānue
re ¶ R ¶ Quid de mulieribꝫ p̄gnā/
tibus ꝛ lactātibus? Reſpōdeo ſi neceſſi
tas debilitatꝫ corpalis impedit eas: nō
tenētur ad ieiuniuȝ. imo ſi timeat̄ ꝓba
bilit̄ de piculo earū vel aborſu nō ſolum
pñt ſꝫ tenent̄ ſoluē ieiuniū. Sicꝫ Guil. po/
nit: vtrū vxores ꝓpt̄ ꝓhibitionē viroꝝ
debeāt dimittere vota: nō tñ ieiunia ab
eccīa ꝯſtituta. q2 deo ꝛ ecc̄ie pl⁹ eſt obe/
diendū q̄ȝ hominibus. ſed ieiunia que
vouiſſent ſpōte illa p̄termittere poſſent
ꝓpter ꝓhibitionē viroꝝ S ¶ Sciē
dum q̄ quilibet ad prompte obediēdū
ſuis ſupioribus merito debꝫ induci ꝓp
ter tres p̄rogatiuas ipſius obedientie.
Prima eſt. quia obedientia eſt via certa
ſalutis eterne. q2 ſicut p inobedientiam
homo fuit expulſus a gaudijs parady
ſi: ita per obedientiam certitudinaliter
oportet illuc redire. Unde figura hu/
ius legitur de tribus magis qui per ali
am viam reuerſi ſunt in regionem ſuam
vt exponit Grego. ¶ Secūda quia obe
diētia eſt ſchala regni celeſtis ꝛ felicita/
tis eterne. Inſuper eſt etiam clauis eter
ne iocūditatis. quia ſicut nobis p inobe
diētiam aditus eterne iocunditatꝫ clau/
ditur: ita ecōtrario per obedientiam no
bis aperitur. ¶ Tertia eſt q̄ p̄latus eſt
in loco dei: ꝛ ergo ſubditus debet habe
re p̄latum quaſi vicarium dei. quia tan
tam mercedem obediētie accipiet qui p̄
lato obedit in bono qḋ iubet vt ſi deo in
hoc obediuiſſet Uñ ꝛ eis dicit domin⁹
Luce. x. Qui vos audit me audit: ꝛ q̄
vos ſpernit ꝛc. Uñ etiam p̄latos dñs
nominat deos. Exo. xxij. Dijs non de/
trahes. Uñ ſubditis murmurantibus
moyſes dixit Exo. xvi. Nō contra nos
eſt murmur veſtrum: ſꝫ contra dominū
Ergo ꝯtra p̄latos non eſt murmuran/
dum. ſꝫ eis humiliter obediendum ſicꝫ
dño. Uñ Berñ. Quicquid vice dei p̄
cipit homo qḋ ſit certum non diſplicere
deo: hoc nō eſt accipiendum quaſi preci

p̄iat homo: ſ; quaſi deus. ¶ Sc̄d̄o pa
trem ſpu̅alem honorare debem⁹ ſibi de
bitū iuſticie integraliter ꝑſoluēdo. vt vi
delicet ſacrifices qn̄ fuerit ſacrificandū.
et decimā preſtes de oībus bonis tuis
et etiā ſibi ꝯfitearis qn̄ fuerit ꝯfitendū
T. ¶ Querit̄ qn̄o decime ⁊ talia ſunt
ſoluēda. Reſpondeo ſm̄ Guil. lugdu/
neñ. q̄ de melioribꝫ ſunt ſoluēda ⁊ non
de deterioribꝫ Vn̄ Ecci. xxxv. Noli of
ferre munera praua: nō em̄ ſuſcipiet illa
Itē̄ Numeri. xviij. Oīa que offert; de
decimis optima ⁊ electa erūt. Item de
bent etiā ſolui abſq; mora. vn̄ Exodi.
xxij. Decimas ⁊ p̄mitias non tardabis
offerre. Item integre ſunt etiam ſoluen
de hmōi. vn̄ Ecci. xxxv. Bono animo
gloriā redde dō: ⁊ nō minuas p̄mitias
manuū tuarꝫ. Sed hic pauci ſunt q̄ de/
cimas ſpōte ⁊ integre ſoluūt: cū tamen
ſit p̄ceptū Malachie. iij. Inferte oēs
decimas in horreū meū. Seruātes āt
illud p̄ceptum in q̄tuor remunerantur.
Primo remuneratōe temporali: que eſt
abundātia rerū. Secūdo remuneratōe
corpali: que eſt ſanitas corporꝫ. ⁊ de his
duobꝫ dicit Aug⁹. Si decimas dede/
ris nō ſolum abūdantiā fructuū recipi/
es: ſ; etiam ſanitatem corpis conſeq̄ris.
Tertio remuneratōe ſpu̅ali que ē adep
tio p̄mioꝝ ⁊ peccatoꝝ venia. de his duo
bus dicit Aug⁹. Qui ſibi vult eternum
p̄mium ꝯparare ac peccatoꝝ veniam ꝓ
mereri: decimas reddat. Vn̄ legit̄ exē/
plum. Miles quidā in dādis decimis
erat deuotiſſimus. habebat aūt vineā
quandā que ſolebat ferre annuatim de
cem carrucas vini. tp̄e vero quodam de
dit niſi vnam carrucā vini Quo viſo di
xit miles. quod meū erat dominus mi/
hi abſtulit: ego illi portionem ſuam nō
auferam. ſ. decimam p̄tem de decē car/
rucis: vade ⁊ da ſacerdoti hanc carrucā
quod ⁊ factum eſt Eodem tempore fra
ter militis ſacerdos quidam tranſiens
iuxta vineam predictam refertam vuis
inuenit Et arguens fratrem de tāta ne
gligentia collectōis vuarum quare tam
diu cū collectura tardaſſ;. Et miles eſti
mabat eum loqui talia ex quadam ſub/
ſannatiōe. Tūc dixit ſacerdos ſerioſe vi
neam vuis eſſe pleniſſimā. Et ſic inuē/
tum eſt q̄ vberiores fructus tūc habuit
q̄ꝫ habuerit aliquo āno preterito V.
¶ Tertio honorare debemus patrem
ſpu̅alem ei honorē ⁊ reuerentiā exhibē/
do. ⁊ de hoc ſcribit̄ Ecci. vij. Honorifi
ca ſacerdotes ⁊ da eis p̄tem vt manda/
tum eſt tibi. Sed ve illis q̄ ſacerdotes
nō honorāt: ſ; ipis detrahūt ⁊ infamāt
qui rurſus crucifigūt filiū dei in ſemet/
ipſis: vt ait ap̄ls. Nā quotiēs ſacerdo/
ti vel religioſo detrahis totiēs ſpineam
coronam capiti chriſti imp̄mis. quia ip
ſi ſunt caput ⁊ ſuperior pars eccīe mili/
tantis. Quotiēs autem ipis iniuriā fa/
cis totiēs ipm̄ xp̄m clauis ꝯfigis Quo
tiens eis ꝯuitiatus fueris totiēs in faci
em xp̄i ꝯſpuis. quotiēs ipos exoſos ha
bueris vel dicta eoꝝ exprobraueris: to/
tiens lancea latus xp̄i trāſfigis. Vnde
cū xp̄s oſtēdere voluerit quātum iſtud
peccatum deteſtetur: declarauit hoc in
pena inſolita quā dathan ⁊ abyron ꝑ/
tulerunt dū eos viuos terra abſorbuit
ꝓ eo q̄ ipſis ſacerdotibus inſultauerūt
et ignē alienū obtulerūt. Ex quo patet
q̄ ſacerdotes ab oībus merito ſt; ho
norādi ꝓpter tria. Primo ꝓpter tuā vti
litatem. quia per abſolutōem te a pecca
tis purificant. ⁊ per ſacramēta in eē gra
tie te cōfirmant. ⁊ regnum celorum per
clauem ſue lingue tibi aperiūt ⁊ reſerāt
Secundo ratione dignitatis: que tāta
eſt q̄ ſuum creatorem mirabiliter creāt.
et pro humana ſalute immortalem ho/
ſtiam conſecrant. Tertio ratione pote/
ſtatis. quia iram dei per oblatiōem ſuā
placant. ⁊ manū dei ad vlciſcendū erec/
tam quodāmodo immobilitant virtu/
te oblationis pro te facte. Vnde aucto
ritas. Sacerdos eſt ſigillum dei: clau/

ger celi: os eccleſie: ſepulchꝛum xpi: ani/
maruꝫ medicus: dignioꝛ angelis: gallꝰ
excitans clamoꝛe ſuo a ſomno peccati.

¶ Deꝰ prī eſt honoꝛandus triplr
Patrem celeſtē. ſcꝫ ſupernaturalē
idest ipm deum prēm omnipo/
tentem honoꝛare debes triplici/
ter. Primo in ſeipo. Scdo in vnico eiꝰ
filio ieſu chꝛo. Tertio in eius matre vir
gine benedicta ꝛ glorioſa. In ſe ſiquidē
debes honoꝛare celeſtem patrē triplr.
¶ Primo ſibi ꝓ omnibꝫ beneficijs tam
donis naturalibꝫ ꝙꝫ gratuitis deuotas
ꝛ iuges gratiarum actōes referendo. ad
quod exequendū te monet ſcriptura ꝓ/
pheta dicente. Benedicā dnm in omi
tpe. Ad hoc etiaꝫ te monet tota natura
Videmus eñ ꝙ auicule ſtatim cātant
ꝛ creatoꝛē ſuū laudant cū in auroꝛa lucꝫ
ꝛ diei diuinū beneficium ſentiunt Val
de aūt eſt abſurdū ꝙ ibi obmuteſcit cre/
atura rationalis vbi deo plaudit creatu
ra irrationalis ꝛ iubilat. Ad hoc etiaꝫ te
excitat natura tua ꝓpria, nam in coꝛpoē
humano foꝛmauit natura tot mēbꝛa vt
dicunt phiſici: quot ſunt dies in anno.
Vt ex hoc rationali inſtinctu infoꝛmet
vt nulla dies trāſeat ſine laude diuina ꝛ
gratiarū actione ¶ Secūdo modo ipm
patrem ſupnaturalem honoꝛare debes
omnes actōes tuas cogitatōes ꝛ affecti
ones in ſuam laudem et gl'iam referēdo
Ad hoc hoꝛtatur nos aplūs cum dicit
Coloceñ. iij. Omnia quecūqꝫ facitis in
verbo ꝛ opere: omīa in nomine domini
noſtri ieſu chꝛi facite. Omnia ſcilicet ve
ſtra dicta vel facta ꝛ cogitata in eiꝰ gloꝛi
am ꝛ honoꝛem referendo. Et ex hoc tue
actiones non cenſentur hūane: ſed poti/
us celice ꝛ diuine: quia celicam foꝛmam
ipis impꝛimis quando in eis ſolum di
uinum honoꝛem intendis. E cōtra do
maximam iniuriam irrogat qui in ſuis
actibus intendit oſtentatiōem pꝛopꝛiaꝫ
aut complacentiā humanam. Exēplū
de illo qui arboꝛem fructiferam planta
uit in hoꝛto ſuo ꝛ alius ſibi ꝑ violentiam
ſurripit ꝛ ī horto ꝓpꝛio reponit. Naꝫ ar/
boꝛ fructifera eſt bona voluntas per di/
uinam gratiā irrigata ꝛ fecundata: que
tot fructus bonos ꝓducit: quot actꝰ bo
nos ꝛ meritoꝛios elicit: quā tunc de hoꝛ
to dei euellimus ꝛ in hoꝛtū diaboli tran
ſplantamus quando de actibus virtuo
ſis ꝛ de alijs donis nobis diuinitus cō
ceſſis ſuperbimꝰ ꝛ nobiſipiſ aſcribimꝰ:
vel ꝑ eoꝛum recognitōem dō laudes de
bitas non referimus. Tertio ipm ho/
noꝛare debes eum ꝑ omnibus ꝛ ſuꝑ om
nia diligendo. Ad quod potiſſime mo/
ueri debes ex eo ꝙ tantis amoꝛis bene/
ficijs te diligendo dotauit ꝛ ꝑuenit: nā
cuꝫ nō eſſes de nihilo te creauit. Cū ꝑ/
ditus eſſes: te pꝛopꝛ̄o ſanguine redemit
vt beatus eſſes: ꝛ ſeipm ī laboꝛis tui ꝑ/
miū repꝛomiſit. Geñ. xv. Ego ero mer/
ces tua magna nimis. Ideo auteꝫ ſm
Augꝫ. Te tam multiplici dilectione ꝑ
uenit vt oēm ingratitudinem ꝛ tepidita
tem ſui amoꝛis in coꝛde tuo excluderet:
vt ſi quādoqꝫ piguiſſet amare: iaꝫ non
pigeat reamare qō aūt deo ſit multū ac
ceptum eū diligere ꝛ laudem eiꝰ in om/
nibus querere: ꝛ ei in omnibꝫ tam in ꝓ/
ſperis ꝙꝫ in aduerſis ſemper gratiarū a/
ctiones referre: ꝛ inſuꝑ ipi homini mltū
vtile ꝛ ſalubꝛe patet per illud exempluꝫ
Legitur ꝙ quidem monachꝰ oꝛdis ci/
ſtercieñ fuit Cuiꝰ ꝟtute mlti ſanabāt i/
firmi: maxime ex contactu veſtimentoꝝ
eius. Qui cū interrogaretur ab abbate
que eſſet virtus miraculoꝛum: Reſpon
dit nō pꝛe ceteris fratribꝫ laboꝛo ieiuno
vel oꝛo. ſed hoc vnum ſcio ꝙ extollē me
non pt ꝓſperitas nec frangere aduerſi/
tas. Cui abbas. Nō te turbauit ꝙ mi/
les quidam nuper grangiam noſtraꝫ in
cendit? Reſpondit non. Totū eñ deo
commiſi ſi modicū habeo cū gratiarū a/
ctione recipio: ſi multum iteꝝ grās ago
Et cognouit abbas ꝙ virtus tantoꝛuꝫ
miraculoꝝ eſſet amoꝛ dei: ꝛ contemptꝰ

rerum terrenarũ X ¶ Patrẽ celeſtẽ ſe/
cundo modo honorare debes ĩ filio ei⁹
bñdicto vnico domino noſtro ieſu chřo
⁊ hoc tripliciter. Primo ſaltem ſemel in
anno ipſum ad tuum hoſpitium iuitã/
do. Scias autem ꝙ quotiẽs deuote cõ
municas: totiens ipſum ad tuum hoſpi
tium iuitas. ¶ Sciendum ꝙ quilibet
fidelis poſtq̃ȝ ad annos diſcretionis ꝑ/
uenerit confiteri tenetur omnia peccata
ſua: ⁊ cõmunicare ſaltem ſemel in anno
ſc; ĩ paſcha: niſi de conſilio ſui ſacerdotꝫ
vel ꝓpter aliam cauſam rationabilẽ ad
temp⁹ abſtineat: vt patet extra de peni.
⁊ re. ca. Ois. Et q̃cunqȝ ſaltem ſemel ĩ
anno non cõmunicando ſtatutum eccle
ſie pertinaciter violauerit peccatuȝ mor/
tale incurrit. Secundo vt eius filiuȝ be
nedictuȝ ĩ ſacramento altarꝫ q̃libet chri/
ſtianus ad minus ſemel ĩ die libent̃ vi/
deat ⁊ miſſam audiat: q̃ꝛ ex illa viſiõe tri
plex ſolatium hoĩ ꝓuenit. Primũ eſt de
peccatis cõpũctio. Exẽplũ de petro: q̃
ſtatim viſu xp̃i poſt negatõem compũ/
ctus fuit. ⁊ ſeip̃m hũiliter recognouit.
Et ſil'r quoqȝ contigit ex deuota contẽ/
platõe ſacramenti ꝙ peccator compũ/
gitur: ⁊ peccata ſic ei dimittunt̃. Exem
plũ de publicano: qui in contritiõe vera
dixit. Deus ꝓpici⁹ eſto mihi pcc̃ori. Se
cundũ eſt ꝙ angeli cũ eodem hoĩe ſolẽt
grataẽter habitare. ⁊ talis homo ꝓficit
tã ĩ donis ſpũalibus. ſcȝ ĩ ṽtutibus q̃ȝ ĩ
corporalibus. .i. eſt neceſſariꝫ corporꝫ.
Tertiũ ꝙ tali hoĩ ĩ iuditio coraȝ oĩbus
gratiarũ actio maior a domĩo referet̃: et
coram oĩbus ĩ celo acceptior familiarior
⁊ dilectior erit. Tertio quandocunqȝ ĩ
eccl'ia vides corp⁹ xp̃i ĩ miſſa eleuari ſeu
ĩ via portari: vel etꝫ audis nolam aut cã
panã ad eleuatõem pulſare: teipſum fle
xis genibus humilies: ⁊ eum reuerẽter
⁊ deuote adores. Id eſt quod hortatur
apl's Philippeñ. ij. In noĩe domĩ oĩe
genu flectatur. ⁊c. Unde q̃libet non ſo/
lum quando videt corpus xp̃i eleuari in
miſſa: ſed etꝫ quando non poteſt eſſe ĩ ec
cleſia p̃ laboribus ſuis ⁊ audit pulſuȝ q̃
fit ĩfra eleuatõnem corp̃is xp̃i debet ge/
nua ſua flectere ⁊ deum humiliter inuo/
care. Unde legitur exemplũ de hoc ꝙ q̃
dam mulier a diabolo temptata laque
um ad ſuſpendiũ ſibi p̃parauit. Que dũ
cepta conaretur perficere: ecce ꝓ eleuatio
ne corporis xp̃i iuxta morem campanel
lam audiuit. Tunc illa mulier flexis ge
nibus deuote dixit. Aue ieſu xp̃e fili dĩ
miſerere mei. Et ecce mox trabs ⁊ funis
ſuſpendij fracti ſunt demonibus fugien
tibus ⁊ dicentibus. Quia virtus preſen
tie corporis xp̃i te liberauit a temporali
⁊ eterna morte. R ¶ Patrẽ celeſtẽ
tertio modo honorare debemus ĩ mr̃e
ſui filij benedicti. Que mater merito ab
omnib⁹ hominibus ẽ veneradã: q̃ꝛ a deo
donata eſt in matrem omnib⁹ hominib⁹
vt ipis in omnibus neceſſitatibus ſub/
ueniat. Circa cui⁹ adiutorium quattu/
or ſunt ꝯſideranda. p̃mo q̃ȝ efficacit̃ ad
iuuat: Secũdo vnde hoc habeat ꝙ taȝ
potẽs ẽ. Tertio qualit̃ adiuuat. Quar
to ꝓpter quid adiuuat. ⁊ hoc ĩdo. q̃ꝛ p̃t
⁊ ſcit ⁊ vult. Ipſa enim habet ad adiu/
uandum poſſe: quia eſt mater omnipo/
tentie. Unde Bernardus. Data ẽ tibi
omnis poteſtas in celo ⁊ in terra: vt om
nia quecunqȝ volueris valeas ĩpetrare.
Item habet adiuuandi ſapientiam: q̃ꝛ
cognoſcit defectus noſtros et neceſſita/
tes noſtras. Ergo dicitur mater ſapiẽ/
tie ⁊ agnitionis. Unde Eccĩ. xxiiij. Ego
mater pulchre dilectõis ⁊ timoris et ag/
nitionis ⁊ ſancte ſpei. Item habet adiu
uandi velle: quia eſt mater miſericordie
⁊ bonitatis. Sciendum ꝙ magnitudo
miſericordie virginis marie oſtenditur
in hoc ꝙ eius miſericordia precellit om
nium ſanctorum miſericordias in celo
viuentium. Unde aſſimilatur oliue cã
pi que eſt omnibus patens ⁊ cõmunis.
Eccĩ. xxiiij. Quaſi oliua ſpecioſa ĩ cam
pis. Nam omnibus perſonis miſeretur

nobilibus:ignobilibus:ſanis:infirmis
diuitibus:⁊ pauperibꝫ :iuſtis ⁊ iniuſtis
iuuenibus ⁊ antiquis. Item omnibus
morbis ⁊ infirmitatibus ſubuenit ſi ꝓ
honore dei eſt vt homo liberetur ab illꝭ.
Z ¶ Unde ſciēdū ꝙ ſcti non iuuāt
hominem niſi quantum deo placet ⁊ ſa/
luti ipſius homīs expediens eſt. Ergo
credere diffinitiue vt qui honorat illum
ſanctum:vel q̇ hoc facit vel q̇ hoc dimit/
tit ad honorē illius vel illius ſancti ꝙ iō
ſibi hoc contigat vl' hoc eueniat: hoc ſic
credere ē erroneum. Or forte ſic volūtas
dei ē. vt non libereriꝫ a tali īfirmitate vel
tribulatōe vl' neceſſitate. Et ſancti non
orant pro nobis niſi inquantum cogno/
ſcunt deum ſe velle eos exaudire. Quia
forte talis īfirmitas vl' tal' neceſſitas vel
paupꝑtas eſt tibi cauſa ſalutꝫ: ⁊ ꝓſeruat
te forte a peccatꝫ:aut forte deus ex miſe
ricordia ſua vult ſic punire ī ꝓſenti pecca
ta tua:aut per has tribulationes auge
re meritum tuum. Unde Hugo đ ſan
cto Uictore.iij.libro de anima. Quoſ/
dam preſciens deus multa peccare poſ/
ſe flagellat in īfirmitate corporis ne pec
cent:vt eis felicius ſit frangi laboribus
ad ſalutez ꝗ̄ꝫ remanere īcolumes ad dā
natōem. Unde Auguſtinꝰ i libro de ci.
dei. Deus cum aduerſis rebꝰ exagitat:
aut merita examinat:aut peccata caſti/
gat:aut mercedem mihi eternā ꝓ tole/
ratis malis temporalibus ſeruat Et er
go cū puer tuus infirmatur:aut aliquez
defectuꝫ habet: ⁊ tu imploras ⁊ īuocas
patrociniū alicuius ſancti. cōmittē hoc
debes deo ⁊ illi ſancto vtrum expediat :
⁊ non diffinitiē tenere nec credere ſi hoc
vel hoc faceres ꝙ puer tuus propterea
liberaretur. Quia tu forte cum peccatꝫ
tuis demeruiſti ꝙ deus te punit in pue/
ro tuo vt per has tribulationes et occu /
patōes quas habes cum puero pecca /
ta tua cognoſcas: ⁊ ſic cum deuotōe deū
īuoces: ⁊ merearis remiſſionē peccatoꝝ
Et tamen nihilominus ſancti inuocan/
di ⁊ honorandi ſunt cū magna fiducia
quia meruerunt hoc apud deum ꝙ poſ
ſunt nobis ſubuenire in noſtris neceſſi /
tatibus. Item miſericordia marie oſtē/
ditur pre alijs ſanctis :quia iuuat in om
nibus locis:in mari: in terra:in domo:
in campo:in menſa in lecto. Item ī om
nibus operibus diu noctuqꝫ:de mane:
de ſero:in iuuentute:in ſenectute: ⁊ ſic đ
alijs. Unde Bernardus. Uirgo bea/
ta omnibus veniam petentibus miſeri/
cordie ſinum aperit:reis obtinet veniā :
egris medelam:puſillis corde robur:af
flictis conſolationem. periclitantibꝫ ad/
iutorium ⁊ liberationem. Unde Chry
ſoſtomus O dulcis virgo non eſt fas te
poſſe illum deſerere: qui ſpem ſuam fi /
ducialiter in te ponit. Ex his patet ma/
gnitudo miſericordie marie. Aa
¶ Circa ſecundum notandum vn̄ ma/
ria hoc habeat ꝙ tam potens eſt in ce /
lo ⁊ in terra. Reſpondetur ꝙ hoc habet
triplici ratione Et hoc patet ex eo ꝙ q̇s
poteſt apđ aliquē regē terrenum habe/
re magnum poſſe:aut ratione parente /
le:aut ratione gratie inuente circa illum
regem:aut ratōe beneficij quod exhibu
it illi regi. Iſta triplici ratione beata vir
go apud regem celeſtē obtinuit magnū
poſſe. Primo ratione parentele: quia ē
mater regis eterni. Et ideo merito ha/
bet magnum poſſe tanꝗ̄ꝫ mat' regꝭ cele/
ſtis. Hoc ſignatuꝫ eſt.iij. Regꝫ.ij. vbi
dixit ſalomō. Berſabee matri ſue Pete
mater mea:neqꝫ em̄ fas eſt vt auertaꝫ fa
ciem meam a te. Scđo habet magnuꝫ
poſſe rōne gratie inuente. Unđ dixit eī
angelus ī annunciatōe Inueniſti enim
gratiam apud dominū Et non tantum
apud deum īuenit grām:ſed etiam apđ
totum mūdum. Unde Bernardꝰ Un
de dicitur Maria gratia plēa:quia đo
angelis ⁊ hominibus eſt grata:đo ꝑ hu
militatem:angelis per ꝟginitatem:ho/
minibus per fecunditatem Tantā gra
tiam apud deum inuenit ꝙ eam ab eī /

no ſibi ī mr̄ez elegit. ¶ Itē tātā grāz in/
uenit ꝙ oēs petitōes eius exaudit Vn̄
iij. Regum. ij. Om̄e qd̄ petieris a me:
impetrabis. Illa vero dixit ſalomō ma
tri ſue: ſic ⁊ xp̄s d̄r matri ſue. Tertio hʒ
magnū poſſe rōne meriti. Quia ipa ſuꝑ
oēs puras creaturas merita cumulauit
Pro quo ſciendū ꝙ eius merita ſūt no/
bilia magna ⁊ multa. Primo dico nobi
lia ꝓpt̄ imediatiōem. nā opera miſc̄die
q̄ nos iubemur pauperibus exhibē: ip
ſa imediate in ip̄m deum exercebat Ip
ſa enim eum lacte ſuo potauit ⁊ pauit.
Hoſpitio vteri ſui hoſpitauit: veſtiuit
euʒ humanitate. ſcʒ corpore: quod d̄ pu
riſſimo ſanguine eius factum eſt coope/
ratione ſpūſſancti. Iacentem in cunis:
pendētem in cruce tanq̄ȝ in carcere viſi/
tauit: quia iuxta crucē ſtetit: ⁊ ſepulturē
eius interfuit. Sed quia oꝑa miſc̄die q̄
nos facimus pauperibꝫ ⁊ exhibemꝰ ip/
ſa imediate in ip̄m deum exercebat:
Ergo eius merita ſūt nobiliora meritꝭ
noſtris. Sc̄do fuerunt eius merita ma
gna ꝓpter duplatam operatōem. q: ſi/
mul ⁊ ſemel contēplatōem ⁊ actionē ex/
ercebat. Nam in eo ꝙ nutriuit ih̄m ne/
ceſſaria corporis miniſtrādo: in hoc ip/
ſa intendit deo: eius deitatē ſublimiter
contemplādo. Tertio eius merita fue/
runt multa ꝓpter continuatiōem: quia
ſine ceſſatione meruit: ⁊ merita cumula/
uit. Sed diceres: q̄uo ſemꝑ meruit: nō
ne aliq̄n comedit ⁊ bibit ⁊ dormiuit: Re
ſpondeo ꝙ illa oīa neceſſaria corporꝭ ita
diſcrete ordinauit: ꝙ etiam ceſſando ab
operibus ⁊ quieſcendo ſemꝑ meruit: et
hoc ex feruenti charitate. Et hoc nō eſt
mirum: quia nobis eſt poſſibile ſemper
mereri in omnibꝫ que facimus vl̄ dimit
timus. cum in gratia dei ſumus ⁊ om̄ia
ad deū referamus. Vn̄d apl̄s Ro. 8.
Scimus q̄m diligentibꝫ deum omnia
cooꝑantur i bonum. In hoc etiam pre
cellimus ſctōs i celo exiſtentes. q: nihil
amplius mereri poſſunt. Sʒ nos poſ/
ſumus in p̄ſenti vita ſemꝑ mereri. Ver
bi gr̄a. Si comedis ꝓpter confortatōeꝫ
nature: ⁊ cum gratiarū actione cibus tu
us laudat deum: ⁊ ſic comedēdo mere/
ris coronā vite eterne. Si dormis itēn/
tione ea vt fortior fias ad ſurgēdū ⁊ ſer/
uiendum deo dormiēdo mererꝭ Greg⁹.
Somn⁹ ſctōꝝ non vacat a merito Iteꝫ
ſi laboras manualiter ea intentōe vt ha
beas vnde te ⁊ vxorem tuam ⁊ pueros de
iuſtis bonis nutrire valeas. vt non indi
geas furari: nec quicq̄ȝ iniuſte lucrari vl̄
ſi laboras vt penitentiā Ade humano
generi iniunctaꝫ ꝑficias. Et quandocun
q̄ȝ haꝝ trium intentionū vnam habes:
⁊ ſic in gratia laboras: ſemꝑ mereris in
quolibet opere coronā vite eterne. Er/
go piſtor non p̄t pinſere panem quin n̄
mereatur coronam. Similiter faber ſu
tor ruſticus ⁊ ſic de alijs laborātibꝫ. Et
pro vno die in quo fideliter laboraſti ha
bebis maius premium q̄ȝ totus mūd⁹
valere poteſt. Vn̄d ps̄. Labores ma/
nuum tuaꝝ q: manducabis. ⁊c̄ Vnde
Bernardus de conſideratōe Si labor
occurret merces inuitet vnuſquiſq̄ȝ enim
ſm̄ ſuum laborē mercedē accipiet. Vn
de Ambroſius. Breuis hui⁹ laboris ē
meta: ſed corona ꝑpetua. bb ¶ Ter/
tio ſciendum qualiter beata virgo adiu/
uat. Ipa quidem iuuat hoīem in omni
ſtatu. ſcʒ in vita: in morte: ⁊ poſt morteꝫ.
Vnde canitur de ea. Maria mat̄ gra/
tie mater miſc̄die. ⁊c̄. Adiuuat quidem
in p̄ſenti vita tam malos q̄ȝ bonos Bo
nos. ſcʒ eos in gratia confortando ⁊ eis
gratiam augmentādo. Ideo d̄r. Ma/
ria mater gratie. Malos vero ad miſe/
ricordiā ⁊ penitētiam reducendo Ideo
dicitur Mater miſc̄die. Circa qd̄ querit
tur. Vtrum ipa vel eius filius ſit magꝭ
miſericors. Reſpondeo ꝙ filius eius:
quia ſicut eſt infinite potentie: ſic eſt in/
finite miſc̄die. Vnde ps̄: Miſeratiōes
eius ſuper omnia opera eius. Sed ipa
dicitur mater miſc̄die: quia ſemper mi/

ſericordiṫer agit. Sed filius eius eſt iu/
ſtus ⁊ miſericors in omnibus operibus
Jdeo dicitur. Mater miſericordie Ad
iuuat etiã in morte ab inſidijs diaboli
protegendo Jdō ſubditur. Tu nos ab
hoſte protege. Adiuuat etiã poſt mortẽ
animas in ſuis manibus ſuſcipiendo ⁊
in celum deducẽdo. Et ideo ſubdit᷑ Et
in hora mortis ſuſcipe. cc ¶ Quarto
ꝓpter quid nos adiuuat. Pro quo ſcien
dum ꝙ virgo glorioſa iureiurando tene
tur ⁊ obligatur nobis peccatoribus mi/
ſcḋiam ⁊ grãm exhibere vt nullo mõ va
leat a nobis continere miſcḋiam. Etiã
ſi vellet iuſto dei iudicio conuincit᷑ opor/
tere gratiam nobis dare. Et hoc ꝯtiu/
git triplici ratione. Primo conuincit᷑ no
bis gratiã exhibere ꝓpter ipſius gratie i
uentõem. Humanũ em̃ genus in lapſu
primorum parẽtum gratiam perdidit:
quam angelo teſtante Maria inuenit.
Sic em̃ ait angelus vt habet᷑ Luce. p̃.
Jnueniſti em̃ gratiã apud dominũ Ju
ſtũ autem eſt tam in iuditio eccleſiaſtico
q̃ʒ ciuili vt qui rem alterius inuenit ei re
ſtituat cuiꝰ erat. Et ſic ꝑ iuſtam ſententi
am cogitur maria nobis peccatoribꝫ qui
gratiam perdidimus reſtituere velit no/
lit. Secundo cogitur nobis miſereri ꝓ/
pter maternum affectum: nam ex eo ꝙ
eiꝰ filiꝰ dignatur dici ⁊ eſſe frater noſter.
iuxta illud pſ̃. Narrabo nomen tuum
fratribꝰ meis. Jteʒ in euangelio dt xp̃s
Magdalene. Vade ⁊ dic ad frẽs me/
os. Jtem aſcendo ad patrem meũ ⁊ pa
trem veſtrum. Ex hoc iuſta ratione co/
gitur eſſe mater noſtra. Scimus auteʒ
ꝙ omnis mat᷑ diligit filios ſuos. Vn/
de ſicut ihũs chriſtus ſcḋm deitateʒ na/
turalis eſt filius patris: ⁊ om̃es electi fi/
lij adoptiui. Sic a ſimili ieſus chriſtus
ſm̃ humanitateʒ eſt filius virginis ma/
rie: ⁊ nos eius filij ex materna affectiõe
Hinc eſt ꝙ Luc̃. i. dicit᷑: Peperit filiuʒ
ſuum primogenituʒ: quia primogenitꝰ
eius filius iuſto ordine dicitur reſpectu
noſtri qui poſt illuʒ eius filij ſumus Ex
hac autẽ materna affectiõe cogitur ha
bere curam noſtri. Scimus ꝙ oĩs ma
ter aĩalium volucrum ſerpẽtum etiam
quãtũcunqȝ venenoſam habeant fero/
citatem: diligit tamẽ immo cogit᷑ dilige
re fetum ſuum. Nõ ſi tam fortis eſt na/
tura vt om̃is creatura ex virtute mater
na cogit᷑ velle bonum filijs ſuis: multo
magis diuinus affectus in matre dei co
gitur nos amare. quia filius dei q̃ in mi
ſericordia venit in eius vteꝝ: immo qui
miſericordia dicit᷑ ⁊ eſt. Jpſe fecit eiꝰ vi
ſcera in eternum miſericordiam redole/
re. Hinc Bernardus. Qui pomum in
manu habuerit ꝑ medium diem: ꝑ reli/
quam partẽ diei manus redolet odorẽ
Sic a ſimili. quia miſericordia que deꝰ
eſt in eius viſceribus nouem menſibus
requieuit. ideo eius viſcera redolẽt mi/
ſericordiã in eternum cc ¶ Tertio
cogit᷑ nobis miſereri ex filij recõmenda/
tiõe. Ad hoc em̃ elegit filius marie tp̃s
et locum aptiſſimũ quo nos recõmẽda
ret matri: hoc eſt tẽpus paſſionis ⁊ lo/
cũ paſſionis quo dixit. Mulier ecce fili/
us tuus: vt ex loco ⁊ tẽpore ipam recõ/
mẽdationẽ ei ꝓfundius inculcaret. Nã
noĩe iohãnis qui interp̃tat᷑ grã: omnes
pctõres cõuerſi ad dñm intelligunt᷑ q̃s
in illo loco ⁊ tẽpore matri recõmendare
voluit: vt cũ ira dei iuſto dĩ iudicio egre
deret᷑ ad puniẽdum ⁊ damnãdum pec/
catores: ipa memor loci ⁊ tẽporis paſſi
onis ꝓ nobis affectuoſius interpellaret
ac ſi in illa cauſa ſeu recõmẽdatõe filius
eius ei diceret illud Eſaie. xvi. Abſcon
de fugientes ⁊ vagas ne ꝓdas. ac ſi di/
cat. Vide mater oculis cordis ⁊ corpo/
ris quot quantũ ⁊ qualia ꝓ peccatoribꝫ
patior. ⁊ eos tibi habeas recõmẽdatos
Licet hec multa ⁊ magna ſit valde mi/
ſericordia matris chriſti ſuꝑ peccatores
tamen maior eſt miſericordia filij: vt po/
te quia ipe eſt miſericordia habẽs miſe
ricordiã eſſentialit᷑ in infinitũ: affectuo/

ſiuis cupiens nos ſaluari ꝙ̃ damnari.
Et ideo matrem ſue paſſioniītereſſe vo
luit: vt per ſuam interceſſionem (cui nō
eſt fas aliquid denegare) occaſionē ha
beat miſerendi. Qꝫ aūt Maria ſollici/
ta ſit reconciliare peccatoꝛes: patet ꝑ ta
le exemplū ec ¶ Fuit quidā peccatoꝛ
volens ire ad peccandū. ad altare bea
te virginis ſtabat ſalutans eam angeli/
ca ſalutatione. Quia modus eius erat
quandocunq̄ poterat altare vel imagi/
nem virginis ſalutauit. Quod cū face/
ret: vidit imaginem eiuſdem virginis q̄
ſuꝑ altare erat viuificari cum puero quē
tenebat. Viditq̄ ſanguinem fluē ꝺ pu
ero in gremiū eius: ſicut fluxerat de vul/
neribus chꝛiſti in cruce. Quod cum cer/
neret obſtupefactus eſt dicens. O dn̄a
quis fecit hoc? Et beata ꝟgo reſpondit
Tu ⁊ ceteri peccatoꝛes qui amplius cru
cifigitis me ⁊ filiū meum ꝙ̃ fecerant iu/
dei. Volebatq̄ ꝟgo ſanguinē pueri ter
gere ⁊ reſtringere: ſed nō poterat Et pec
catoꝛ ille conuerſus ad imaginem dixit
O mater miſericoꝛdie intercede ꝓ me.
Et illa Vos peccatoꝛes vocatꝭ me ma/
trem miſericoꝛdie qui non ceſſatis face/
re me matrem miſerie ⁊ triſtitie: Et ille
Non ſic piiſſima domina loquere: ſꝫ me
mento aduocatam peccatoꝝ te eſſe ⁊ int̄
cede pro me. Et mater ad filiū. O piiſ/
ſime fili amoꝛe mei miſerere huic pecca/
toꝛi. Et filius. Nō mater. Nec grauari
debes ꝙ te non audio: quia ego rogaui
patrem meū ꝑmo ſi poſſibile foꝛet aliter
humanum genus ſaluari transferꝛet a
me calicem paſſionis. Et noluit audire
me. Et mater O fili memento ꝙ te ma
terno amoꝛe foui ⁊ alui vberibus ⁊ pec/
toꝛe meo. ⁊ cōdona huic peccatoꝛi Et fi
lius. O mater ex iuſticia tibi oſtendo ꝙ
exaudire te non teneoꝛ. Et mater. Nō
ſꝫm iuſticiam cauſemur: ſed ad miſericoꝛ
diam confugimus. Et ergo ꝓpter tuā
miſericoꝛdiam miſerere huic peccatoꝛi.
Et filius: rogaui ego ſecūdo pꝛēm meū
vt ſi poſſibile foꝛet alio modo genꝰ hu/
manū ſaluari trāſferret a me calicē paſſi
onis ⁊ nō audiuit me. Et mater. O fili
memēto laboꝛū quos ſuſtinui tecum: ⁊
dona mihi iſtū peccatoꝛē. Et fili O ma
ter noli grauari ꝙ te nō exaudio: ſed me
mento ꝙ tertio rogaui patrē meū vt trāſ
ferret a me calicē paſſionis ⁊ nō exaudi
uit me. Et pia mater depoſuit filiū ⁊ vo
luit ꝓcidere ad pedes eius. Quod cer/
nēs filius inq̄t ad eā. Quid eſt mater
qꝺ facere vis? Et illa. Tamdiu ad pe
des tuos cū peccatoꝛe iacebo quouſq̄
veniā ei cōcedas. Et filius. Abſit hoc
mater: ſancitū eſt in lege diuina ꝙ filiꝰ
debet honoꝛare matrē. Et iuſticia con/
cludit. ꝙ ille legem debet implere qui le
gem dedit. cum aūt ego ſim filius tuus
et tu mater mea te honoꝛare volo in iſto
peccatoꝛe: ⁊ ſibi ꝓpter te oīa peccata
indulgeo. ⁊ ſic pax erit inter me ⁊ eum.
et in ſignum pacis oſculet̄ vulnera mea
Et ſic peccatoꝛ oſculando ſanauit om/
nia pii chꝛiſti vulnera.

De quito p̄cepto

NOn occides A In h̄ pꝛe
cepto ꝓhibetur homicidium
a quo peccato pꝛimo deberē co
hibere homines hoc qꝺ ipm̄
eſt contra naturam: Docuit eñ natura
aīalia ꝙ deberēt diligere ea que ſūt eiuſ/
dem ſpeciei cum ipis. Unde Ecci. xiii.
Omne animal diligit ſuum ſimile Vñ
mirum eſt quomodo homo vult occide
re ſuū ſimile ſcꝫ alium hominem. cū na/
tura doceat vnum lupū amare alium.
Sic ſimiliter intelligendū eſt de homi/
ne ꝙ naturaliter ⁊ ex inſtictu nature de
beret diligere alium hominē ſibi ſimilē
Vñ Areſtoteles octauo Ethicoꝝ Om
nis homo omni homini naturaliter eſt
amicus. Ergo talis peccat cōtra natu